

Taxa postală plătită în num. Szerkesztőség

Dr. Rámásetter Robert Budapest Dist. 2 I. e.

KELET

ESZDŐPOLITIKAI HAVILAP

Börmentes leveleket nem fogadunk el. Ara 5 lej. Szerkesztő: Dr. Marlon Ernő. Budapesti szerkesztő: Kiss Ernő, Szt. István utca 14. Szombat: 1935. június 15. 130. SZÁM.

magát, pek

Argetoianu is...

Argetoianu külön világot alkot a belpolitikai életben szerepet vivő politikusok között.

Duszagdag, rendkívül mély kultúrával rendelkező és fölülményesen intelligens ember, a régi bojárok passziója és nem a parvenü érvényesülési vágya vezette a politikába.

Argetoianu nemcsak intelligens, de cinikus is.

Hajmeresztő egyszerűséggel sétál végig az összes pártokon, amíg végül is megtalálja az egyedüli hozzáillő szervezetet: az Argetoianu-pártot.

Cinizmusa néhol a brutalitásig ment. Anyyira felülre keverte a politikai pártok demagógiai harcát, hogy amidőn a parasztpárti jelszavak divatba kezdtek jönni, nem átalította kijelenteni nyilvános gyűlésen: „A román parasztnak egyetlen kvalitása van: szagos a lába”.

Mindezt abból az alkalomból elevezték fel, hogy Argetoianu, aki egyébként gondolkodó fej és szabad szellem, beállt az „aranyosság” hívei közé.

Jellemző a jobboldali demagógia erejére, hogy ez alól még a volt belügyminiszter sem tudta kivonni magát.

Az új argetoianista pártprogram kifejté, hogy „az utóbbi időben közöttük statisztikai adatokra való tekintettel nem fér kétség ahhoz, hogy rendkívül intézkedések szükségessége az egységszolgálat érdekében. A munkavédelmi törvény a mi legszentebb jogaink rehabilitálásának kezdetét képezi csupán, de nem elegendő. Minél sürgősebben szükséges a fűszereket a szabad foglalkozásokba való bejutás szabályozása törvényhozási uton”.

Miután Mihailache konstruktív nacionalizmust predikál és Argetoianu beáll a clauszúrák közé, az igazi demokrácia egyedüli híve Ionian maradt.

Ó pedig és pártja is sokkal kisebbek ahhoz, semmint hogy erejük volna feltartóztatni azt az áramlatot, amely a kisebbségek ellen folyamatban van.

Kínai tragédia

Kína sírásója, a japán imperializmus rablóhada, gyorsított menetben halad Kína ősi fővárosa: Peking felé, amelynek levegőterében tegnap bombavető japán repülőgépek jelentek meg, hogy békés lakosok ellen irtóháborút viseljenek.

Egy ősi, talán legősibb ázsiai kultúrnap tragédiája teljessé válik ezzel az újabb japán offenzívával. Az egymás ellen marakodó kínai táborokok szétváltása, a megmerevedett kínai tradicionalizmus és konzervativizmus nem bizonyultak összetartó erőnek, sőt ellenkezőleg: pár évszázad alatt teljesen felőrölték ennek a hatalmas országnak ellenálló erejét.

A japán imperializmus ismerte és ismeri Kína gyengeségét és ezt használja fel ellene. A többszázmillió kínai néppel szemben a 90 millió japán nép játsza veszi fel a harcot, ami annak a bizonyossága, hogy nem egy nép számbeli nagysága vagy kultúrfőlénye a döntő abban a nagy viadalban, amelyet a nemzetek és világhatalmak állandóan vívnak egymás ellen, hanem azok az összetartó és összeforrasztó erők, amelyeket alantas szándékai szolgálatában Japán, sajnos, nem nélkülöz.

A harc kimenetele nem lehet kétséges: átmenetileg Kína el fog bukni abban az egyenlőtlen küzdelemben, amelyet a japán szoldatészka technika fölényével és felkészültségével kell megvívnia. Más kérdés azonban, hogy a japán imperializmus barbarizmusa tartósan fogja-e tudni lábát megvetni egy olyan területen, amelynek minden egyes lakosa izzó gyűlöletet táplál ellene és amely a nankingi kormányt végül is arra fogja kényszeríteni, hogy drákói kézzel nyuljon bele a kínai táborokok korrupciójába.

A kínai tragédia azonban nemcsak magának Kínának, hanem Európa mai népeinek is okulására szolgálhat. Kínát ugyanaz a lomha alpácifizmus bomlasztotta szét és tette véde-

Teljes offenzívában az erdélyi szász hitleristák

Mi történik Erdélyben a berlini kiküldöttek látogatásai után

Bucuresti, június 14. (Az Új Kelet tud.) A Dimineata mai számában arról számol be, hogy az erdélyi szászok körében a hitlerista irányzat ismét teljes offenzívában van. A hitlerista erők mozgósítása, mint a múltban, most is valamely berlini náci-kiküldött látogatásával áll kapcsolatban. Nem sokkal ez előtt bejárta az erdélyi városokat Alfred Rosenbergnek egy megbízottja, aki nemcsak a szászok forradalmasításán (már tudniillik jobboldali forradalmasításán) dolgozik, hanem a fővárosban a román jobboldali pártok koalíziójáról is folytatott tárgyalásokat. Közvetlenül a kiküldött távozása után Sibiu, Brasov és Bistrița a hitlerista offenzíva állomáshelyei lettek.

Ugyanez történt az elmúlt évben is. Akkor is tanácsadókat kaptak a szászok a Harmadik

Birodalomból. S mint egy adott jelre, a berlini politikai revolver dörrenése széles visszhangot vert az erdélyi hitlerista berkekben. A közbeeső látogatásokat nem is említjük. Holott azok igen gyakoriak s igen számosak. Minden szász- és sváblakta helységben nyüzsgőnek a német utelvelek, amelyeknek birtokejai a hatóságok részéről figyelemreméltóan barátságos bánásmódban részesülnek. Velük szemben nem hivatkoznak sem munkanélküliségre, sem politikai meggondolásokra. A meghosszabbítások nagylelkűen rendelkezésre állnak, a munkügyi minisztérium intézkedései megszüntetnek. A külföldről hozott szakmunkással szemben oly igényes hatóság, holott erre egyes iparágakban nélkülönhetetlenül szükség van, készséggel tesz kivételt, mielőtt berlini utelvelekről van szó.

A hitlerista szászok offenzívája

Említésreméltó ezzel kapcsolatban még egy nem érdektelen részlet is. Ha nem csalódnunk, a jelenlegi kormány feloszlatta a szélsőséges szervezeteket és a minisztériumok jegyzőkönyvei szerint ezek között szerepelnek a szász hitleristák szervezetei is. A kormány annyira veszélyesnek tekintette akkor működésüket és a döntését mind a mai napig nem vonta vissza. A feloszlátó rendelet érvényben van tehát azzal az indoklással együtt, amelyet annak idején a végzéshez csatoltak. A szász hitleristák fel vannak oszlatva tehát és mégis igen tevékenyek, sőt egyneműen uniformisan tevékenykednek. Sibiu és Brasovban sűrűn láthatók az utcán a rohamcsapatok barnaingébe öltözött fiatalok.

Fabritius ur körrendeletben hozta az erdélyi németek tudomására, hogy ő a romániai német párt vezetője. Ennek megfelelően utasítja egy politikai, mint a gazdasági szervezeteket, hogy csak az ő rendelkezéseinek vessék alá magukat. A sibiu hitlerizmus képviselője nem éri be tehát azzal, hogy egy frakció nevében beszéljen, hanem az összes szászok vezérének proklamálja magát. A forma pedig, amelyben ezt az illetékesek tudomására hozza, igen eredeti. Fabritius ur egy körrendelet által kinevezett exponensnek tekinthető. Egyes erdélyi centrumokban sem a mód, sem pedig a tény maga nem találtak a legbarátságosabb fogadtatásra. Brasovban például az öregek kategórikusan tiltakoznak. Valószínű, hogy más városokban is hasonló a helyzet. Nem minden szász hitlerista. Sőt ellenkezőleg: ha nem használnának terrorista eszközöket és nem vezetnék félrelátólag a tömegeket, a szász nép tényleges vezetői mellett maradnának. A jövő aszerint fog tehát kialakulni, hogy milyen fegyverekkel próbálnak az öregek ellenállni Fabritius rohamának. Egyelőre a fegyverek meglehetősen gyengék. Az öregek várakozó álláspont-ra helyezkedtek és csak itt-ott mentek el odáig, hogy sajtópolémáit kezdeményezzenek a hitleristákkal. Ha továbbra is ezen az uton maradnak, úgy a német párt elkerülhetetlenül hitlerizálódni fog.

A szász sajtóban sok szó esik erről. A hitlerista lapok arrogáns tónust ütnek meg és csak fájó szótartás veszik segítségül, amely csak erőszakos, szajtétpó és az érvek mellett óvatossan elisikló lehet.

A szászoknak ez az offenzívája nemcsak egy kisebbségi párt belső problémáinak szempontjából érdeklő a közvéleményt. Ha csak

ennyről volna szó, nem érdemelné az ügy különösebb figyelmet. Fabritius vagy bárki más csinálhat azt, amit akar: elbírálására elsősorban a szászok hivatottak. Van azonban az ügynek egy másik, az ország közéletével összefüggő oldala. Az erdélyi szász hitleristák éppen olyanok, mint amilyenek a németországiak. Mentalitásuk ugyanaz, programjuk hasonlóképpen és fájó aspirációik azonosak, attól a pillanattól kezdve, amikor a német hatalom felfogásuk alapvető tételként fogadták el. Legfeljebb abban különböznek tőlük, hogy Erdélyben, tehát más keretek között élnek. Ez a program azonban mélyen sértő a többségi lakosságra. Hogy képzeli azt Fabritius ur, hogy az erdélyi falvak, amelyek saját embereik szélsőséges kísérletezéseit visszautasítják, éppen a német párt hitlerizmusát fogják eltűrni. Erdély éppen most mozgósítja a városokat és falvakat egy nagy demokratikus tüntetésre, a fasiszta rendszerek metódusai ellen. És ebben az időben akar Fabritius náci-ellentüntetést rendezni. Kockázatos dolog. Mert Fabritius, aki a maga számára véleményesszabadságot, a mások számára pedig hitlerizmust követel, egy szép napon egy ala Göring-ellenkezéssel találhatja magát szemben. Valószínűleg tiltakozna ellene és a Népszövetséggel fenyegetőzne. Fabritiusnak ezen kívül tudnia kell azt is, hogy mindazokon a helyeken, ahol a szászok hitlerizmusra sértette a közszellemet, elveszítették a városok vezetéseiben elfoglalt pozícióikat. Eddig három ilyen megleckéztetést kaptak a sibiu Führerek és ideje volna, ha már okulnának a történetekből.

Feloszlattak Hamburgban egy sportklubot, mert zsidó tagjai voltak. Berlinből jelentik: A kormány elrendelte a hamburgi Tenisz Club feloszlását. A rendelet szerint az egyesület nem a zsidó egyesületek számára megengedett kereteken belül működik. Ugyanakkor a klub tagjainak tudtul adták, hogy más elnevezés alatt tilos szervezkedniük, ellenkező esetben egyhavi elzárással és pénzbüntetéssel sújtják tagjait.

Habichtot rehabilitálták. Bécsből jelentik: A Linzben megjelenő Volksblatt azt a Münchenből eredő hírt közli, hogy Hitler stanbergi birtokán magánkihallgatáson fogadta Habichtot, aki az ausztriai náci-propaganda főmegbízottja volt. A hír feltűnést kelt, mert Habichtot Dollfuss meggyilkolása óta bukkott embernek hitték a Harmadik Birodalomban.

Kína tragédiája örök mementója annak, hogy pacifizmus csak ósztinte és igaz pacifistákkal szemben alkalmazható, de mindazonkai szemben kártékony és elernyesztő álláspont, akik a fegyverkezés csatározása és nyílt katonai uralom közepette hirdetik a pacifizmust, hogy ezáltal becsapják a védekezésképtelenné tegyék a valóban pacifista népeket.

Küipolitikai figyelő

Lanttal szelidítik a vadat. Akkor nagyon fenyegető a német veszély, összefognak a nagyhatalmak; minthogy a múlt hónapban is megakadt a stressai front. De ahogy csendesebb hangon kezdenek beszélni Berlinben, új védekezési fórum születik meg. A stressai front szétesettnek tekinthető, de a nagyhatalmak együttműködése élő valóság most is; Franciaország és Anglia más sikon, de most is együtt dolgoznak. Együtt örökölnek a két nagyhatalom, együtt figyel, mert a veszély nem tűnt el, csak szubtilisabb formát vett fel. Tompábban hallatszik Németország felől a fegyverzaj, mindenki a maga külön eszközeivel, de ugyanazon végcél szem előtt tartásával védekeznek.

Franciaország leghűbb szövetségeseit sorakoztatja maga köré és erőt mutat, öntudatosan és nyugodtan megfélemlíteni igyekszik. Most a hosszú téliesség után még hangsúlyozottabban ez a francia politika stílusa. Benes oroszországi utazása csak kihangsúlyozta ezt az irányt és még teljesebbé tette a francia és az orosz politika közöledését, amelynek teljes befejezéséhez csak Titulescu moszkvai útja hiányzik, de ami rövidesen bekövetkezik. A francia politika ma teljesen ugyanolyan, mint Barthou idején, erőt és öklöt mutató. Csak Laval egyéni stílusa hat egy kissé mértéklőben, mert habár a jelenlegi francia külügyminiszter is megtesz mindent, amit elődje, de mégis minden lehető alkalommal kijelenti, hogy nem ellensége Németországnak. Összeszorított öklére selyemkesztőt húz.

Anglia másképp védi a békét. Az angol politikusok lanttal szelidítik a vadat. Úgy tesznek, mintha elhinnék mindazt, amit a németek saját békeakaratairól mondanak és a legkisebb gyakorlati megegyezési lehetőségeket is kihasználják. Megnyugtadják a németeket, biztosítják őket bizalmukról, hogy így kerüljék el a német brutalitási eselleges új megnyilatkozását. Ebből a szemszögből kell néznünk a walesi herceg azon kijelentését, hogy az angol frontharcosok békejobbot kell nyujtsanak német bajtársainak. Ez nem a magunk áltatása. Nap-nap után hangzanak el angol részről a németekkel szemben mérsékelt barátságos kijelentések, az angol trónörökös talán túlzó és éppen ezért mégis sajnálatos beszéde csak egyike volt ezen megnyilatkozásoknak — ez igaz. De ugyanakkor az angolok hatalmas iramban fegyverkeznek Németország miatt, Hitlernek szóltanul tettekkel felelve. Kétségtelen, hogy az angolok csak mérsékeltre akarják bérni a németeket — ezért beszélnek barátságosan. Mint ahogy a franciák ugyanezt a célt más eszközökkel akarják elérni. Mindaddig így lesz ez Angliában, amíg konzervatív szinezetű kormány intézi az ország ügyeit. De bármilyen paradoxálisan is hat, munkáspárti kormány inkább csinálna német politikát, mert a Németországgal való megegyezéstől várja a fegyverkezése csökkenését. Ilyen utopisztikus és épp ezért káros a munkáspárt külpolitikája.

Benes Oroszországban. A francia diplomácia még mindig nem kezdte meg újra aktivitását, csak középeurópai exponense, Benes mutatja a fejlődés irányát, amely az orosz barátság kimélyítése felé mutat.

Benes oroszországi útjának mégis meg volt az érdekessége. A csehszlovák külügyminiszter moszkvai látogatása előtt a cseh-orosz szerződést csak a francia-orosz paktummal összefüggésben tekintették. Csehszlovákia mint francia-orosz szövetséges tünt fel egy esetleges német háborúban. De Benes nagy-szerű ügyességgel egész más, sokkal mélyebb értelmet adott a most ratifikált paktumnak, amikor nagy szerepet igyekezett biztosítani Oroszországnak a Dunamedencében is. Csehszlovákia most összekötő kapocs lett Oroszország és a kisanant és Balkán-szövetségek között.

Igy hát a Duna völgyében, ahol Gömbös revizionista beszéde óta megint zavaros a helyzet, változás történt. Most már Oroszországra támaszkodva állnak szemben a kisanant államok az új békét követelőkkel. Mert már megint szembenállásról, harcról kell beszélnünk. A béktükenység szelleme eltűnt a Dunamedencéből. Nem tudni mikor, talán sohasem fog ülésezni a római konferencia.

ért és azon- ves tanonc, ni selyem-

Uj Kelet tud.) selyemgyárban rtent. Délután 6 estendős tanonc te a festékmasztról lecsúsgó vilá s mire a meztők s tanonc szülei zerecséltenséget, zetek nem figyel- zók villanyvezeték rség bevezette a ztég a műhelyt

Uj Kelet tud.) t folytatott Ney entette, hogy a gyár nem tehető minden esetben at a veszedelmes égés annál is ért- vezetek egyszerű erre természet- lmezteit. A nyo- gallapítani, miért zó erős áram.

SPORT

Atletikárságot a restiben

Magazeta Sporturilor kormány tervbe legfőbb ellenőrzése a testnevelési áll- mestnevelési állam- roznak a nemzet- lyezése is. A hír met kellett, mert ből Románia fel- tének értékelését

jövő héten négy estiben: vasárnap ottjával, hétfőn szerdán este a pedig a Ripensia jóképességű cseb

Lapkiadó R. T. Baron L. Pop 10. 77.

Mussolini reápolitikája és a franciák. A francia sajtó hangja hirtelen megváltozott. Még ezelőtt néhány héttel a francia újságok tele voltak figyelmeztetésekkel, intelmekkel, tanácsokkal. De egy idő óta sokkal óvatosabban kezelik Párizsban Olaszországot. Mindent elkövetnek, hogy ne hidegüljön el a viszony Párizs és Róma között. Az olaszok azt vetették a franciák szemére, hogy nem támogatják Mussolini afrikai politikáját. Most a franciák igyekeznek a lehetőségek keretein belül az olasz érdekeket védeni és így igen valószínűnek látszik az a napokban megjelent hír, hogy Laval Abessziniát engedékenységre akarja bírni.

A franciákat az tette óvatossá, hogy Mussolini engedékenységet hangoztatott Németország felé és sürűn tárgyalta a római német követekkel. Arról ugyan nem lehetett szó, hogy véglegesen megegyezzen Hitler Mussolinival. Ilyen kiképzésnek az osztrák kérdés mindig is akadályt fog maradni. De újra felmerült annak a lehetősége, hogy Hitler kötelezi magát Ausztria függetlenségének biztosítására egy bizonyos, jól meghatározott időre. Egy ilyen kisebb jelentőségű megegyezés is igen veszélyes volna a francia-olasz barátságra.

A délamerikai háború befejezése. Már olyan rég folyt a háború Paraguay és Bolívia között, hogy az újabb békéltetési kísérleteket nagy skepszissel fogadta mindenki. Mégis, úgy látszik, sikerült megoldani ezt a komplikált kérdést.

Mindenestre nagy óvatossággal kell fogadnunk a végleges elintézésről szóló híreket. Bolívia és Paraguay között nem akármilyen földdarabért indult meg az ellenségeskedés. Dél-Amerikában petróleumért hadakoztak. Így hát könnyen meglehet, hogy a petróleum újra felbomlott a nemskóra a háborút.

A japán-kinai feszültség. Japán nem elégedett meg azzal, hogy a nyersanyagokban gazdag Mandzuriát japán tartományá tette az ország függetlenségének örve alatt. Nem elégedett meg Mandzuriával annak ellenére sem, hogy itt népesség-feleslegét is leveztethette volna, tehát az összes főbb kérdéseit megoldhatta volna. Most Észak-Kínát támadja. Újabb célja a kínai kereskedelem kontrollálása és esetleg monopolizálása, ezért fordult a nagy kikötők ellen.

Alakult 1928 Alakult 1928
Schwartz Menyhértné orth. zsidó
leánynevelő intézete
internátusa
Oradea, Str. Ep. Ciorogariu 8. Beiratás 1935-36 évre megkezdődött. Kitérő referenciák! Prospektus!

A BRÁTKAI (Jud. Bihar) nyaralótelep,

amely pormentes levegő és subalpin fekvésű. Kitérő konyha, izléses ételek, felnőtteknek és gyermekeknek, u. m. diétásoknak bőséges teljes ellátása 5-ször naponta vagy hízókúra. Pontos kiszámlálás, jutányos árak és szigorú orth. — csak Steinmetz Zsigmondnál kapható. Szíves megkeresésekre pontosan válaszolok.

Püspökfürdő

Băile-Episcopesti

Oradea mellett

600 év óta használatban 42 c. kénes rádiumos hőforrásait rumna, köszvény, csusz, ischiás és női betegségek ellen.

Iszapfürdő

pöstyéni módszer egész fürdők, tagpakolások, szakorvos felügyelete mellett.

Erdély legolcsóbb gyógyhelye

penzió 90 lejtől háromszori étkezés, szoba és fürdő. 50% vasuti kedvezmény. Orth. kóser étterem. Zene, tánc, gyógytorna, tenisz.

Románia első hullámfürdője

Kérjen prospektust.

A maramuresi istenkeresők nyomában

Hogyan készül egy zsidó regény?

Irta: SCHÖN DEZSŐ

1934 márciusában Reb Jajlis Teitelbaum elfoglalta a satumarei rabbiszéket. A székfoglaló beszéd után hárman állottunk ott egymás mellett, a satumarei nagytemplom bejáratánál és végignéztük a chaszid csapatok felvonulását. Hatesztendő adáz harc után a Teitelbaum tábor színe-java, egy önrzéses és fegyverezett hadsereg, eljött Satumarera, hogy résztvegyen a nagy felvonuláson. Az arcuk sugárzott a győzelem örömeitől. Úgy néztek ki, mint a régi háborus időkben, amikor a harcnak talán romantikája is volt, valahányszor a csapat elfoglalta az ellenség hosszú időn keresztül ostromlott egy-egy erősebb várát.

Az egyik barátom hosszan nézte a csillogó szemű, fanatizált chaszidokat, aztán megjegyezte:

— Ez a Führer-rendszer titka. Most, hogy látom ezt a lelkesedő tömeget, kezdem megérteni a hitlerizmus térdhódításának titkát is. A lelki folyamat ugyanaz, mert ha, tesszem, Reb Jajlis azt mondaná most ennek az ötezer embernek, hogy „Rábojszaj! induljunk el gyalog Bucurestig!” — akkor mindenki otthagyná kenyerét és családját és nekivágná az utnak. Követné a rebet, anélkül, hogy az értelmetlen rendelkezés okát kutatóna.

Tiltakozó mozdulatot tettem, mert szent ségtörést láttam a hasonlatban. Mint ahogy ezelőtt is tiltakozást váltott ki belőlem, valahányszor a zsidó népben végbemenő lelki folyamatot, vagy egy-egy jelenségét külső, átvett hasonlatokkal és példákkal próbálták igazolni.

— Hát akkor tulajdonképpen mi ennek a határtalan fanatizmusnak a titka? — kérdezte tőlem egyszerre ketten.

Válaszoltam valamit. Szó volt benne a hit magával ragadó erejéről, a rebe-dinasztiáról, a folytonosságról és arról az ortodox irányzatról, mely a Sulchan Aruch integritásán alapszik és a politikai chaszidizmusból csucosodik ki. De ez a válasz nem mondott semmit. Minél többet fejtegettem, annál inkább meggyőződtem arról, hogy még tovább kell mennem, még messzebb kell kezdenem... A templomudvarból előrenyomuló tömeg magával sodort bennünket, mondanivalóm elveszett a hangzavarban.

Akkor elhatároztam, hogy cikksorozatot írok és megmagyarázom, tulajdonképpen, hogyan jutott ideig az erdélyi chaszidizmus. Ebből az elhatározásból azután főszerkesztőm rábeszélésére és utmutatása mellett megszületett a regény.

Miről szól a regény? Általános a vélemény, hogy nincs jó, vagy rossz téma, csak a megírás a fontos. Mindenki előveheti Jancsit, aki szereti Juliskát, egy kicsit komplikálja a dolgot — s kész a regény. Dacára annak, hogy a regények tengelyében nagyrészt a Jancsi és Juliska tétele áll, ez a regény kivétel képez. A chaszid-mozgalomban ismeretlen fogalom az, amit általában a nemei harcának neveznek s a „chaszidizmus” még abban a regényben sem lehet hős, amelyikben a chaszid a hős. De hát akkor mégis miről szól ez a regény?

Szó van benne arról, hogy amikor a nyugati országokban leomlottak a gettó falak, keleten egy mozgalom indult meg, amely ezeket a falakat megerősítette és alátámasztotta. Sőt, még hozzá is épített ezekhez a falakhoz. Rajongó hit, strájmli, kaftán, hosszú szakáll és pájész, sok rekvizitum és a chaszid élet számtalan külső és belső megnyilvánulása — ezek voltak a téglák és egyéb építő anyagok, amelyekből a meglévő gettó falak fölé újabb szilárd rétegeket húztak. S ha az idők során valahol rés támadt és az idegen külvilág zaja behatolt és rémületet okozott a falakon belül, azonnal ott termelt ezernyi serény, dolgos kéz és betapasztották a réseket.

Ennek a mozgalomnak az elindulása nem volt véletlen, mint ahogy egyáltalán egy nép életét és sorsát nem véletlenek irányítják. — „Vigyázzatok ezekre a falakra — mondotta a chaszidoknak a tizennyol-

cadik század vége felé a zsidó nép Géniusza — mert még jön egy idő, amikor nyugati testvéreitek is visszaszorítják majd a falak közé. Ti mindenesetre abban a kiváltságos és szerencsés helyzetben lesztek, hogy ott, a falak között és csakis ott fogjátok magatokat otthonosan és boldognak érezni... Ti, chaszidok, erőshittiek és rajongók, a zsidó nép kiválasztottjai lesztek, mert ezek a falak még azt is megakadályozzák majd, hogy eljussanak hozzátok a gyűlölet hullámai.”

Ez a regény egy család történetének keretében felgöngyölti és visszatükrözi az egykori Magyarország területén élő zsidóság másfél százados történetét. A regény a szent dinasztiáról szól, a Teitelbaumokról, akik ezen a területen megvetették a chaszid-mozgalom alapjait. Meg van írva benne, hogyan terjedt ez a mozgalom, milyen nehézségek állottak útjában, mivel har-

colt, hogyan harcolt, miben rejlik ennek a csodálatos mozgalomnak a titka, mely annyi megrázkódtatáson ment keresztül; átélte francia forradalmat, reakciót, feudális rendszert, szabadságharcot, önkényuralmat, kiegyezést, szabadversenyt, demokráciát, világháborút, forradalmat — de minderről nem akart tudomást venni és annyi év után itt áll előttünk megifjodva, duzzadó energiákkal s komoly céltudatossággal tartja kezében a vallási élet gyeplőit.

Benne van a regényben a chaszidok élete, a kicsi galut állam, amely mint minden állam, a családon alapszik. De ennek a családnak a szétsége egy magasabb piederstálon pihen, mert bölcs, előrelátó vezetői bevitték a rajongást, a közös megbecsülést és a misztikumot oda, ahol leginkább szükség van rá: a családi életbe. A chaszid házaspár, az öregek, ötvenesztendősd együttélés után is jószágos megértéssel és szeretettel néznek egymásra, mert az az élmény, amelyet egymás számára jelentettek (pedig egy félszázad alatt igazán elmondhatják két ember egymásnak a mondanivalóját) annyi idő után sem vesztett varázsából.

A regényt Sigheten írtam. Nem vagyok chaszid szülőke gyermeke, az Almás patak partján születtem, Erdélyország szívében és bizony tizenkétesztendősd voltam, amikor élettem először strájmli láttam. Hogy a chaszid misztika csodája mégis megfogott és esztendősd óta olvasmányaim javarésze ebből a témakörből kerül ki, azt talán annak köszönhetem, hogy egyik ösöm, bizonyos Reb Mordche Jaffe, az „Aszara Levusim” című döntvények szerzője Prága rabbija volt; s ez a szentéletű, aszkéta rabbi-ösöm, aki az öregek legendák városában élt és működött abban az időben, amikor tüzes pallósok jártak a földön, szívének egy szikráját hagyta rám örökségképpen s ez a szikrázilánk világitotta meg nekem az utat, mely a chaszidizmus megértéséhez vezet.

Sigheten írtam meg a regényt, mert ezt a regényt máshol nem is lehetett volna megírni ebben a formában. Ennek a városnak a sikátoraiban eleven valóság a dibbuk,

itt minden ember gyermekkori emlékeiben benne van a hajnali chéder s az idősebbekben a kolerajárvány réme, amikor hónapokon keresztül dohos pincékben húzódtak meg a melámeddal, elkerülték a hatóságok éber szemét, de egyetlen pillanatra sem szakították meg a tanulást. Ebben a városban, ahol a „nagy máchlahjke”-ról, mely félszázaddal ezelőtt zajlott le, úgy beszélnek, mint egy multheti eseményről, mert emléke valósággal benne él az emberekben és ahonnan 1935-ben egy csodarabbi egyhetes ottartózkodás után 600 ezer lejt vitt el, tehát ebben a városban és ebben az atmoszférában írtam meg a Kárpátok alatti istenkeresők regényét.

A regény megírása is egymagában egy egész regényre való anyag volna. Levéltárakból, családi szekrények aljáról, padlásokról és öreg bácsik meséiből kellett összehordani és kiválasztani minden betűt. S mindenív, ahová fordultam, „maramuresi rend”-re találtam... Sehol semmi forrásmunka, sehol semmi támasz. Még a maramuresi vármegye levéltárának speciális zsidó dossziáját is — a jelek szerint — az utolsó század esztendősdben az én kezem érintette először. S azután az, ami írásban fennmaradt, durva és primitív. Szegény maramuresi nagyapák nagyon nehezen bántak a tollal, ezek a hieroglifik néha archeológusi türelmet igényeltek. Ki kellett választani és hámozni az igazságot és a való életet abból a chaszidikus szájhagyományból, amelyben a csoda szöröstől-böröstől elnyeli a dolgok lényegét és olyan hatalmat biztosít a csodarabbinak hívei fölött, hogy korunk bármelyik diktátora nyugodtan irigylhetné őket. Allandóan szem előtt kellett tartanom a Tóra bölcs bizonyítási eljárását, mely szerint „ál pi sené edim jakum dávár”, csupán a két fél meghallgatásával és a konkrét bizonyítékok mérlegelésével hozható a döntés.

De én annál szemesebb voltam, mert három fél meghallgatásával hozhattam meg a döntést. Ugy csináltam, hogy le szoktam ülni a Koronában egy asztalhoz (nyáron a park megfelelőbb), tollat és papírt vettem elő és akkor jött Reb Munis Pollák és magyarázott. Reb Munis mindent tud, ami a maramuresi zsidóság történetével összefügg, ő a chaszidizmus élő lexikója. Ennek a kellemes modorú jámbor zsidónak valósággal szívügye volt ennek a regénynek a sorsa és igazán értékes segítséget nyújtott nekem az anyag-szerzés terén, amiért hálás vagyok neki. Csakhogy Reb Munis wizensitzi chaszid, a Hager-dinasztia híve s jóformán bele sem melegeghetett mondanivalójába, még csak azt fejtegette, hogy Reb Mendele Wizensitzi mikor járt az elmúlt század hetvenes éveiben utoljára Maramuresben, hol tartották meg a szombatot, melyik hetizakaszt olvasták akkor, hány színes kaftán (értsd: rabbi) ült az asztalnál és a harmadik szombati lakománál a Zohar melyik mondatára építette a rebe tóramagyarázatát, mondom, Reb Munis rendszeren bele sem melegeghetett mondanivalójába, amikor Reb Chajem Schnitzler rohanó léptekkel jött, megállott előttünk s ahogy az egykori hajdumegyei gyerekhez illik, gunyosul és megvetéssel mondta, magyarul:

— Mi az, már megint maszlagol, na, képzeld, jól fog kinézni az a könyv, ha urasággal ennek az embernek a szájába néz. Azután ő is leült, szorosan mellem s valószínűleg, hogy a másik ne hallja, suttogva elárulja nekem a nagy titkot:

— Bármit mond az a másik, rebbe az Teitelbaum. Hát mondia maga ószintén, van Teitelbaumnak ellenfele? Hát van a napnak konkurrenciája? Tudja, amikor a szent „Kedisesz Jomtev” házböcherje voltam, úgy körülbelül negyvenhat esztendősd ezelőtt, Pozsonyban jártunk egyszer. Amikor megérkeztünk...

Itt lead Reb Chajem egy hosszú mesét, de ezt már hangosan mondia, mert közben sokan jönnek, mindenki kíváncsi, körülállnak minden oldalról. Ami a két fél, a sigheti és wizensitzi pár igyekszik összetákolni, azt összerombolja a harmadik: Smil Wolf. Tele-szójával beszél, talmudot citál, midrast citál, átkoz, káromkodik, hangos a piac tőle. Sorra ledőlnek a bálványok, egyik sem bírja el pörölycsapásainak súlyát. Nincs tromf, mert ő a legfelkészültebb debatter. Elmondja, hogy melyik rabbi „udvarban” kezdett részegkedni, hol tanult meg „zabálni”, titkokat tud, sikamlós vicceket mond, amiért mindenkit összevernének ezen a helyen, de őt élvezik és meghallgatják. Hálószoza titkokat tud és élvezet a csodarabbi szobájának négy fala közé. Hasonlatokkal operál, melyek közül a legenyhébb az, hogy a rebbet a krumplíhoz hasonlítja, melyből ha egyet bedugnak a földbe — husz nő ki belőle... Így összevettem azt, amit a három fél által elmondottakból lesűrhettem s készülték a regény egyes fejezetei. Sajnos, az utóbbi időben a mindenbe belekontárkodó politika ezt a bájos mindennapi idillt is megzavarta. Smil Wolf alpolgármester lett és a viták mind ritkábbak lettek... A regényt azért lassan bár, de megírtam.

Hát így készült el ez a regény.

51 fokos a be

A nem

Bucuresti, junius 14. (A belpolitikai helyzet n rosabbá válik. Kormány többé leplezni a valóságot, hogy a politikai komplikációs nehézségek vezetni. A kormány bels akkor kezdődtek, midő a volt pénzügyminiszter redett Manolescu-Strung terrel. A dezavált Sla lemondását és átadta ha nak.

Rövidesen kiderült a helycsere, amely Pop V teri tárcához juttatott a helyzeten. A külker ban egy álló éve próba Strunga rendet teremt kernek minden kilátása pillanatnyilag az, hogy a taprémiusos rendszer b li lefrissíteni a teljesen vízakészleteket. A ronc lescu-Strunga hónapoko colt és csak akkor adta kor nyilvánlósá volt, próbált rándszerek a d felmorzsolódásához és a egyensúly felborulásáho rendszer alkalmazása e deti stádiumban van. H hónapok mulva lehet m kotti. Addig is a feket ruhat élik, a lej árfoly zonytalan, a külföldre v nehézségekbe ütközik; újabb párgásnak néz el folytonos emelkedésben megdrógnult. Ismét a h gazdasági bizonytalansá gazdasági életet; gazda jes a tanácsalanság és

A devizakorlátozások nem kevesebb, mint 25 tak ki. Az új rendszer fordult devizáért a Nemz les a lej „hivatalos árt százalékos felárat fizet helyett 144-ct. Ezzel a kormány hivatalosan i értékesökkenését. A ke nehezen is, de kaptak d tozásaiak rendezésére, mon. Az új rendszer a dők a multból fennmara zetéséhez is 44 százalékos devizát beszerzenek. A ményeképpen a lej árt stabilizálódott. Azok az rik ezeknek a fluktuáció rajzát, attól tartanak. bekövetkezik az elődáz

Nem kevésbé kompli helyzet is. A restaurác események következtébe raszpart felmondta a b eni fegyverszünetet é kezd a liberálisokkal s amelyek a két párt kög legharcosabb időszakai A párt hétfői brasovi meg az offenzíva.

A kormányparton b hoz tartozó parlamenté vi prefektus kizárása Bratianu és Tatarescu sebet. Niculescu Doroba sógora, a georgistákkal vasolja. Megtörténhet nyek között az is, hog ládhoz hü öliberálisok Tatarescu akarata ellen ami a belpolitikai helyz tétkben komplikálná, m gyott Tatarescu és a p

Gyermekének

híntőport, krém

SPORT

Max Baer pontozással kikapott Braddock-tól, a professzionista ökölvívőbajnokság küzdőmezejében

Cluj, június 14. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap este az egész sportvilág érdeklődése a new-yorki Square Garden felé fordult, ahol a professzionista ökölvívővilágbajnokság ezévi küzdelme során Max Baer világbajnok James Braddock amerikai ökölvívóval mérte össze erejét. A mérkőzés elé a sportvilágban az esemény értékét illetően érdeklődéssel, de ugyanakkor optimizmussal néztek, tudva, hogy Max Baer, aki 1934 június 14-én a 11-ik menetben technikai knock-outtal győzte le az ökölvívó óriás Carnerát, össze sem hasonlítható Braddockkal. Eppen ez a nagy erő- és technikakülönbség az oka annak, hogy Max Baer igen könnyen, minden különösebb előkészület nélkül ment a küzdőmezejében, amelyen címén a továbbjutásért kellett megvédenie. Max Baer könnyen vette a találkozózt és mint ilyenkor történni szokott — kikapott.

A nagy mérkőzésről a Rador távirati iroda a következőket jelenti:

Newyork, június 14. Szabad ég alatt, negyven ezer néző jelenlétében mérkőzött tegnap este a Madison Square Gardenben a nehézsúlyú boxvilágbajnokság címéért James Braddock és Max Baer. Tizenöt háromperces menetben rendkívül izgalmas harc után Braddock győzött. A mérkőzés elején Baer technikai fölényt mutatott és azt a benyomást keltette, hogy könnyen fog győzni. Ellenfele azonban kitartóan küzdött és erős ellenállást fejtett ki, úgyhogy elegendő pontfőnyert tudott magának szerezni. Győztes pontjait különösen a 10-ik menet után szerezte Braddock, mikor a túlzottan magabizós Baer tréninghiánya mutatkozni kezdett. Braddock győzelmét eleinte nem is hitték el, majd hatalmas meglepetést keltett, mert az egész világ biztos volt Baer győzelmében.

Későbbi jelentés szerint az új világbajnok igen szépen küzdött és a bírák egyhangú ítélete alapján nyilvánították győztesnek.

Az eredmény következtében az Amsterdamba tervezett Max Baer-Schmeling ökölvívótárlakozó megtartása kétséges.

Ma indul a Közép-Európa Kupa küzdelem

Cluj, június 14. (Az Uj Kelet tud.) A Közép-Európa Kupa küzdelem, amelyben Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország és Olaszország négy-négy csapata vesz részt, ma a Bécsben eldöntésre kerülő Admira-Hungária mérkőzéssel indul. Vasárnap a következő mérkőzéseket játsszák: Budapestén Újpest—Florentina, Szegeden Szeged—Slavia, Rómában AS Roma—Ferencváros, Brünbenn Zsidence—Rapid, Milánóban Ambrosiana—Austria, Bécsben Osztrák negyedik helyezett—Sparta, Pilsenben Viktoria Pilsen—Juventus.

Az RC Strassbourg Clujon

Cluj, június 14. Az RC Strassbourg, amely a francia első liga második helyezettje, fővárosi mérkőzése után hazafelémenet vasárnap Cluj vendége lesz, ahol az Universitatea együttesével fog barátságos mérkőzést játszani. Az RC Strassbourg egyike a leggazdagabb francia profiegyütteseknek, amely minden pénzt megadott, ha játékosvásárlásról volt szó. Ezt igazolja az a tény is, hogy a csapat gerincét idegen játékosok alkotják. A mérkőzés, amelyen az Universitatea csapata megerősített felállításban vesz részt, jó sportot ígér.

Tanítói pályázat

A Chisineu-criși izraelita hitközség pályázatot hirdet az elemi iskolájában megüresedett tanítói állásra. Kizárólag olyan fiatal tanítók pályázhatnak — nők vagy férfiak — akik teljesen kifogástalanul beszélnek a román nyelvet és oklevelüket román nyelvű állami intézetben nyerték. Fizetés megegyezik a helyi tanítókéval. Pályázathoz okmányok hitelesített másolata és fénykép csatolandó. Az állás folyó év szeptember 1-én foglalandó el. Comunitatea Bisericească Izraelită din Chisineu-criși, Județul Arad.

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ:

MEGJELENÉS AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

A semmitőszék döntése szerint a hitelezőjével kiegyezett adósnak nincs joga konverzióra

Számos esetben fordult elő, hogy az adós a konverziós törvényre való hivatkozással tagadta meg oly kötelezettségeinek teljesítését, mely kötelezettségeket a konverziós rezsim érvénye óta vállalt magára. Az adós ilyenkor azzal érvelt, hogy a konverziós törvényben biztosított kedvezményekre joga van és ezt a jogát akkor sem veszítheti el, ha a konverziós törvény életbeléptetése óta hitelezőjével magánegyezséget, kiegyezést, vagy megállapodást kötött. A hitelezőknek ezzel szemben rendszert az volt a jogi álláspontjuk, hogy ha az adós a konverziós törvények életbeléptetése után konverziót kizáró megegyezést kötött hitelezőjével, ennek a megegyezésnek a betartását nem tagadhatja meg azon a címen, hogy utólagosan a kon-

verzió kedvezményeire való igényjogosultságát jelenti be.

Az ily jellegű differenciák legtöbbször bírói eldöntésre kerültek. A bíróság álláspontja meglehetősen eltérő volt, bár több ítélet, köztük a bucaresti is, a hitelezők álláspontját fogadta el.

Legutóbb foglalkozott első ízben ezzel a kérdéssel a semmitőszék, amely elvi jelentőségű döntésben kimondta, hogy ha az adós és hitelezője valamelyik konverziós törvény érvénye alatt magánegyezséget, kiegyezést, vagy megállapodást kötöttek, ennek teljesítését az adós nem tagadhatja meg konverziós igényjogosultsága való hivatkozással, mivel hitelezőjével szemben ezt az igényjogosultságot az egyezség megkötésével elveszítette.

A szeszelosztási koncessziók új tulajdonosai a feltételek utólagos módosítását követelik

Nemrég számoltunk be arról a nyilvánvaló sérelemtől, amely a szeszelosztási koncessziók kiadására kiírt árlejtésen a szakmabeli kereskedelmet, főleg pedig a kisebbségi vállalkozókat érte. Ennél az árlejtésnél egy-kettő kivételével kisméretűk mindazokat a megfelelő szaktudással rendelkező és garanciaképes vállalkozókat, akiknek közreműködése pedig a monopóliumnak is csak előnyére és hasznára lett volna. Az árlejtés „eredményének” előkészítése érdekében az árlejtési feltételeket olyképpen állították össze, hogy a tulajdonosok kikötésének teljesítésére számos komoly cég nem mert vállalkozni.

Ezek a feltételek azonban nem riasztották vissza azokat a szövetkezeteket, amelyek a koncessziók többségét maguknak megszerezték. Ezeknek a szövetkezeteknek nem sok vesztetni valójuk van, másrészt pedig azt is igen jól tudják, hogy ha nagyon terhét fogják érezni, módjukban lesz az árlejtési feltételek szigorán utólagosan is enyhíteni.

Ugy látszik, egyes új koncessziótulajdonosok máris elérkezettnek látják az időt arra, hogy a koncessziók elnyerésével egy-

idejűleg vállalt és szerződés-erőre emelkedett árlejtési feltételek szük kereteit kisért megtagadják. Bucuresti jelentéseink ugyanis arról számolnak be, hogy az új koncessziótulajdonosok egy része — könnyen elgondolhatjuk, hogy melyik része — megbeszélést tartott, amelyen a koncessziók felhasználásának tulajdonosok feltételei ellen keltek ki. Elhatározták egyben, hogy mozgalmat indítanak az árlejtési feltételek utólagos módosítására, mivel azok betartását keresztülviharosnak minősítik és ez irányú akciójukhoz az összes többségi jellegű koncessziótulajdonosok csatlakozását kérik.

A szeszmonopól előreláthatólag ennek a kívánságnak nyíltan nem fog eleget tenni, hiszen ha az árlejtési feltételeken most, utólag akarnak módosítani, akkor egyúttal új árlejtést kellene kiírnia azokra a koncessziókra is, amelyeket már végérvényesen kiadtak. Azonban abban sem kételkedünk, hogy a szövetkezetek és a velük együtt haladó többi koncessziótulajdonosok, ha nyíltan nem is, de a gyakorlatban el fogják érni céljukat.

A clujai városi tanács szombattól kezdve életbelépteti a taxa ad valorem illetéket

Cluj, június 14. (Az Uj Kelet tud.) Ismeretes az a harc, amely a taxa ad valorem illeték bevezetése körül a clujai városi tanács és a kereskedelmi érdekképviselet között hónapokon keresztül folyt. Az érdekképviselet bevezetésére hozott tanácshatározatot az iparkamara a közigazgatási bíróság előtt támadta meg és ebben az ügyben a központi revíziós bizottságot illeti meg az utolsó szó. A peres eljáráson kívül tárgyalások folytak a városi tanács és a kereskedelmi szerveze-

tek között annak a kereskedők részéről tett ajánlatnak az alapján, hogy a taxa ad valorem helyett az érdekelt vállalatok bizonyos pauszban fizetendő megtérítésre kötelezzék magukat a várossal szemben.

A városi tanács most elhatározta, hogy egyszerűen kettévágja a gordiusi csomót és június 15-ével bevezeti az érdekképviselet. A szükséges tisztviselői személyzet már munkahelyén áll és az épületek is be vannak e célra rendezve. Az illeték beszedése a városi ikrenc különböző pontján fog történni. A kilenc vámszedési hely közül hétnél egy-egy vámtisztviselő és két-két ellenőr fog működni, míg két vámszedési helyen csak egy-egy ágens működik.

LUXUS AUTOCAR Budapestre

Elegáns, kényelmes. Oda és visszautazás Clujtól—Clujig csak 990 lej. Cluj—Budapest 600, Oradea—Budapest—Oradea 700 lej. Kedvezményes magyar vizum. Indul: június 20-án, csütörtökön reggel 1/6 órakor; érkezik délután 6 órakor. Vissza: jun. 25-én, kedden. Jelentkezés az Automobil Club Turisztikai irodájában Str. Reg. Maria 16. Cluj. Telefon 13-12 és Andrisca Rosenbaum garage Oradea, Str. Delavrancea 15. Telefonszám 209. Megfelelő iratok mellett az utlevélkérdéseket elintézzük.

JÜDISCHE GEMEINDE CERNAUTI No. 2754—35.

KONKURS

Auf Grund des Beschlusses des Rates der Czernovitzer jüdischen Gemeinde vom 23. Mai 1935, gelangt die Stelle eines orthodoxen Rabbiners bei dieser Gemeinde zur Besetzung. Die Bewerber um die in Rede stehende Rabbinerstelle haben ihre Gesuche unter Anschluss des Geburtszeugnisses, Staatsbürgerschafts-Zeugnisses und der von drei als hervorragend anerkannten rabbinischen Autoritäten orthodoxer Richtung ausgestellten Hatarah-horah sowie des Nachweises über ihren allgemeinen Bildungsgrad und Kenntnis der rumänischen Sprache, sowie ihren bisherigen Verwendung bis spätestens 1. August 1935 unter gleichzeitiger Bekanntgabe ihrer Gehaltsansprüche in der Kanzlei der Czernovitzer jüdischen Gemeinde zu überreichen. — Reisespesen werden nur an jene Rabbiner vergütet, welche von der Gemeinde zum Probevortrag berufen werden.

Cernăuți, am 24 Mai 1935.

Der Präsident:
Dr. Mencer m. p.

RÁDIÓ MŰSOR

Június 15. szombat.

Bucuresti. 12: Lemezek. 17: Rádiózenekar. 19:25: Uj lemezek. 20: Jazz. 21:30: Hírek. 21:50: Hírfaszó. 22:15: Hírek németül és franciául. 22:35: Vendégül zene.

Budapest. 6:45: Torna. Utána hanglemezek. 10: Hírek. 12:05: Szalonzene. 13:30: Hanglemezek. 17: Zongoraszó. 21:15: Jazz és cigányzene. Kalmár Pál énekszámával. 22: Hírek. 22:45: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 24:05: Hírek.

Bécs. 19:20: Jazz. 22:10: Rádiózenekar. 23:45: Szimfonikus lemezek.

Brüsszel. 20: Zsidó zene lemezek. Deutschländsender. 23: Tánczene.

Droitwich. 21:45: Borodin: Igor herceg opera második felvonásának közvetítése. Hilversum. 19:10: Kivánságlemezek. Utána Puccini: Tosca, háromfelvonásos opera lemezek.

Hilversum. 20:40: Könyvi zene. Kalmár Pál. 22: Rádiózenekar.

Köln. 21:10: Tarka est. Palermo. 20:45: Operaszínek.

Ljubljana. 18: Könyvi zene. 22: Vidám zenés est.

Luxemburg. 20:10: Dal- és áriaest. 21: Rádiózenekar.

München. 7:10: A szimfonikusok könnyű hangversenye. 19:05: Vidám kamarazene.

Rádio Paris. 20: Havai zenekar. Regional. (Angol). A királyi gárda zenekarának hangversenye. 20:30: Bariton- és zongoraszó.

Toulouse. 19:20: Szalonzene. 20:15: Filmlemezek. 21:45: Tarka est.

Varsó. 12:15: Beethoven A-dúr szimfónia lemezek. 16:15: Szórakoztató zene. 22:30: Könyvi zene.

Nyarálni megy ???

Nyugodt pihenése csak úgy lesz biztosítva, ha magával viszi:

SZT. LÁSZLÓ
fertőtlenítő szappant.

CLARIS

toalettszappant, az illatszergyártás legköltségteljes kreationját.

DENTONAL

fogpasztát, a fogkövet alaposan eltávolítja.

Kapható mindenütt és a

Heinrich

reklámműletében Memorandum 4.

A japán jelent

A japán csapatok a beavatkozása e

London, június 14. J megjelentek. Peking Kínai hivatalos megny lakosság körében nagy gol lapok pekingi távir szerint a kínaiak végr és Peking katonai kiür lentés szerint a vegyes naton behatolt a demü néhány mérföldre van különítmény az este fo

Felrob eredetű bucu

A cluj dohany

Bucuresti, június 14. 100 számú házban le amelynek tulajdonosa E lönös szerencsétlenség tó pett be az üzletbe és ne Banut asszony elővett eg telen felrobant. Az exp hogy a tőzsdé összes e Banut asszony súlyosan pitást nyert, hogy a cigá nyuak Felmerült a gyv ról van szó és gyártás volna a dobozba robban Munkatársunk a kőr felkereste Vlad mérnökő igazgatóhelyettesét, aki tette, hogy a bucaresti robbant cigarettadoboz származhatott a clujai d hanygyarak számára vannak felállítva. A clu

Megny

Dr. Iuliu Hatiegar ellen ajánlja. Továbbá sej ellen. Különböző visszértágulás és gyer Fürdő a modern tisztta kényelmes poro

Teljes k
Fürdőorvos egész és kuglipályák. Első

Külö

Fuchs Hermanné vez Autobuszközlekedé Vasárnap és ünnepn indul délután 4-től est

A japán repülőgépek megjelentek Peking levegőterében

A japán csapatok a nagy fal felé közelednek. Japán tiltakozik a Népszövetség beavatkozása ellen. Kína kiáltványban kér segítséget a hatalmaktól

London, június 14. Japán repülőgépek megjelentek Peking levegőterében. Kínai hivatalos megnyugtatások ellenére a lakosság körében nagy az izgalom. Az angol lapok pekingi táviratát közölnék, mely szerint a kínaiak végrehajtották Tiencsin és Peking katonai kiürítését. Egyidejű jelentés szerint a vegyes japán brigád 13 vonaton behatolt a demilitarizált zónába és néhány mérföldre van a nagy faltól. Ez a különítmény az este folyamán Peking felé

indul. Tokióban tiltakoznak az ellen, hogy az Északkína miatt támadt konfliktus a Népszövetség elé kerüljön, amelynek Japán most már nem tagállama.

Nankingi jelentés szerint a kínai kormány kiáltványt készül intézni a hatalmakhoz, amelyben kéri, védjék meg az emberi jogokat a Távol Keleten a japán kapzsisággal szemben.

Olvassa az UJ KELET-et

Felrobbant egy állítólag cluji eredetű cigarettadoboz az egyik bucuresti dohánytőzsdében

A cluji dohánygyár vezetője szerint a cigaretta nem a cluji gyárból került ki

Bucuresti, június 14. A Calea Dorobanti 100 számú házban levő dohánytőzsdében, amelynek tulajdonosa Elena Banut, ma különös szerencsétlenség történt. Egy vevő lépett be az üzletbe és néhány cigarettát kért. Banut asszony elővett egy dobozt, amely hirtelen felrobbant. Az explózió olyan erős volt, hogy a tőzsde összes ablakai betörték és Banut asszony súlyosan megsérült. Megállapítást nyert, hogy a cigaretták cluji gyártmányok. Felmerült a gyanu, hogy szabotázsról van szó és gyártás közben csempészték volna a dobozba robbanószert.

Munkatársunk a kérdéssel kapcsolatosan felkereste Vlad mérnököt, a cluji dohánygyár igazgatóhelyettesét, aki kérdésünkre kijelentette, hogy a bucuresti dohánytőzsdében felrobbant cigarettadoboz semmiesetre sem származhatott a cluji dohánygyárból. A dohánygyárak számára országos körzetek vannak felállítva. A cluji dohánygyár tizen-

egy erdélyi megye számára szállítja a dohányt, de egyetlen dobozt sem küld Bucarestbe, ahol csak a bucuresti gyár termékei hozhatók forgalomba. Cluj csak Alba-Lulia szivart szállít Bucarestnek, ennek pedig csomagolása is kizárja, hogy robbanóanyagot csempészenek bele. A bucuresti explózióval kapcsolatban közölt az a hír tehát, hogy a cigaretta cluji gyártmányu, az igazgató szerint nem felel meg a valóságnak.

Folyik a vizsgálat Dumitrescu tábornok büntetésének kézrekerítésére. Bucurestiből jelentik: Stefan Ionescu hadbíróügysz ma folytatta a csendőrségi vezérfelügyelőségél elküvetett szabálytalanságok doszárjainak tanulmányozását. Az újabb vizsgálat célja állítólag új bűnösök kiderítése, akik Dumitrescu tábornok büntérsai lettek volna.

Megnyílt !! Megnyílt !!

COJOCNA-gyógyfürdő

Dr. Iuliu Hatieganu egyetemi professzor a sósfürdőt krónikus ízületi és izom-reuma ellen ajánlja. Továbbá idegzsába fájdalmakra, a légzőszervek és hashártya megbetegedései ellen. Különböző női betegségek, táplálkozási zavarok, székrekedés, érelmeszesedés, visszértágulás és gyermekbetegségek ellen.

Fürdő a modern igényeknek megfelelően felszerelve. Altató meleg és meleg zuhany, tiszta kényelmes porcellánkádban meleg- és gőzfürdő van.

Teljes komforttal berendezett szálloda

Fürdőorvos egész szeszor alatt. A fürdő-telepen fenyővel beültetett sétány, tenisz- és kuglópályák. Elsőrangú olcsó vendéglő.

Külön kóser vendéglő

Fuchs Hermanné vezetése alatt. Kifőző cigányzene. Köztisztviselőknek fürdőkezdmény. Autobuszközeledések: hétköznapokon indul délelőtt 9, délután 2 és este 8 órakor. Vasárnap és ünnepnapokon indul: délelőtt 7, 9, délután 1 és 3 órakor. Cojocnáról visszaindul délután 4-től este 10-ig minden órában. Returjegyeknél kedvezmény.

Tessék ide figyelni!

Kétfétes pompás program, egész életre szóló élmény

Sovata, Lacul Ghileș, Tușnad, Borsec, Valcele, Băile Mainas, Brașov, Predeal, Sinaia

Gondosan beosztott programmal ezeken a gyönyörű firdőhelyeken nyaralunk. Mindenütt elsőosztályú luxusszállás. Bő szórakozási alkalmak, kirándulások, stb. Soha még nem volt ilyen gazdag és ilyen olcsó nyaralási alkalom. A kétfétes gyönyörű program részvételi díja utazási és minden költséggel együtt Clujtól—Clujig

3200 Lei

Jelenkezzen azonnal az UJ KELET utazási osztályánál Szervező és vezető dr. Gara Ernő

Évzáró koncert és tornaünnepély az oradeai Schwartz Menyhértné leányinternátusban

Oradea, június 14. (Az Uj Kelet tud.) Június kilencedikén tartotta meg nagyszerű hangversenyt az oradeai Halmann Menyhértné leányinternátus, Braun Margit tanárnő vezetésével, amely a jelenlegi nagyszámú közönség körében osztatlan sikert aratott.

Fraun Margit a leánygimnázium énektanárnője, növendékei előkészítésével erős pedagógiai érzékről és jó felkészültségről tett tanúságot. A gazdag programban Beethoven, Mozart, Chopin, Tschaiikowszki, Schuman, Heller zongorakompozíciói szerepeltek és Bériot egyik hegedűszáma.

A legifjabb tanítványok közül kiténtek ügyességükkel Feld Évi, aki Oesten Schweizi valcerjét adta elő, Vadász Zsuzska, Lőb Margit, Feld Duci és Leitner Juci. Szép, nyugodt játékaival igen nagy sikere volt Braun Licinek, temperamentumos játékaival Ro-

senberg Évi és ügyességükkel Erzmann Lea, Blum Zsuzsi és Goldberger Sári tüntek ki.

A nagyobb növendékek közül Halmann Médi, aki Mozart C-dúr szonátáját interpretálta, Faller Nusi Chopin B-dúr mazurkájával, Békés Magda, Láposy Erzsébet hegedűtanárnő növendéke Bériot „Scène de Ballet” hegedű koncertjével, Schwartz Irén Beethoven „Rondo capricciosojával” arattak forró sikert.

A koncert után Neuman Böske tanárnő vezetésével az intézet tornavizsgája következett, amelyen Kara Lili, Wolf Oli, Lőv Vica, Rosenberg Évi, Rosenberg Elza, Klein Éva, Weisz Duci, Leitner Juci és Magel Helén szerepeltek komoly tetszés mellett.

Az ügyesen összeállított műsort, mely az intézet tanári karának szakszerű komoly nevelőmunkáját bizonyította, hangulatos valcer zárta be.

Súlyosan elítélt a hadbírószak két magyar fiatalembert,

akik beadványban tiltakoztak a ghimesi csángók letartóztatása miatt

Cluj, június 14. (Az Uj Kelet tud.) Korán reggel már nagy tömeg szorong a cluji hadbírószak kicsi termében. Vannak, akiknek nem jutott már hely, ezek a folyosón állanak és a néha kinyíló ajtón keresztül lesnek be a bent folyó tárgyalásra. A teremben felállított padokon kisebbségi egyetemi hallgatók és néhány fiatal leány ül. Az egyik padon ülve hallgatja a tárgyalást a Magyar Párt egyik vezető embere, a hátsó padokon pedig különös magyar és román motívumokkal kevert ruhában földeszek szoronganak egymás mellett: a ghimesi csángók, akik a mai pör fő tanúi.

A vádlottak ketrecében Mayer László egyetemi hallgató és Horvát Samu szabó áll. Államellenes izgatás ellenük a vád, mert három hónappal ezelőtt „Apel” címen tiltakozó iratot adtak be a deji törvényszéki elnöknek, amelyben kérték, hogy helyezze szabadlábra a mult esztendő csángó per elítélteit. A két fiatalembert tagja a MADOSZ-nak, a Magyar Dolgozók Országos Szövetségének és mint ilyenek, kérték az elítélt csángók szabadlábra helyezését. A tiltakozó ív beadása után Dejen lefogták őket, majd Clujra szállították mindkettőjüket, ahol először a rendőrség nyomozott ügyükben és házkutatást is tartottak náluk. Találtak lakásukon több rőpiratot, amelyek közül az egyik a következő felkiáltással végződik: Fel harera. Fel a román imperializmus ellen.

Kihallgatásukkor a tegnapi tárgyaláson úgy Mayer, mint Horvát tagadták, hogy kapcsolatuk volt kommunista szervezetekkel. A magyar dolgozók és parasztok érdekeit akarták megvédeni csupán.

Elnök: Miért nem harcoltak a magyar imperializmus ellen?

Mayer: Mi harcoltunk a magyar revizionizmus ellen is.

Kihallgattak több ghimesi csángót, akik azonban nem tudtak semmi felvilágosítással szolgálni Mayer és Horvát tüntetéséről. A vádbeszédben Maniu ügyész azt hangoztatja, hogy a vádlottak izgatni akarták a román állam ellen és igazán csak véletlenül mulott, hogy nem okoztak nagyobb bajt. Az ügyvédek viszont tisztázni akarják, hogy szó-

sinsen államellenes izgatásról, majd az elnök közbeszólására az egyik védő kifejti, hogy a harc a román imperializmus ellen nem államellenes, viszont nem harcolhatnak a magyar imperializmus ellen, ha Romániában élnek.

Délelőtt két órakor hirdettet itéletet a hadbírószak, amely szerint Mayer Lászlót egy év és hat hónapra, valamint 10 évi politikai jogvesztésre és 15 ezer lej pénzbüntetésre; Horvátot hat hónapra, 3 évi politikai jogvesztésre és 5000 lej pénzbüntetésre ítélték.

A kisebbségi élet bölcsője. Ezen a címen Ligeti Ernő rendkívül érdekes cikksorozatot kezd meg a Független Újság friss számában, amelyben az imperiumváltozás óta történt magyar kisebbségi politikai mozgalmakat főtárja kulisszatitkaikkal együtt. Az első cikk a Nemzeti Tanács megalakulásának eddig még meg nem irt részleteivel foglalkozik. Az új szám különben igen érdekes. Tartalmából kiemeljük a következőket: a szociáldemokrata párt országos kongresszust hív össze. Fekete Mihály tervezete a színházválság megoldására. Lakatos Imre: Baldwin. Bródy Sándor, Heltay Jenő novellái. A Curentul újabb támadása a székelység ellen. Zathureczky Gyula: Az őstehetségek kiállítása. Heti kis lexikon. A beludzsiztáni földrendés. Pesti levél. Benczel Béla: Zillah Lajos és Bárdos Arthur új megvilágításban. A földgáz útja Erdélyben. Számos bel- és külpolitikai cikk, színház, film, közgazdaság. Egyes szám ára 5 lej. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Iuliu Maniu 43. Kapható mindenütt.

Timisoarei utazók figyelmébe!

A Grosz ort. kóser vendéglő elköltözött, de elsőrangú kóserja, kitűnő kiszolgálása, válogatott étlapja megmaradt. Lakodalmak, bankettek rendezését igen olcsón és kifogástalanul vállalja. Timisoara, Str. Vladimirescu 11, földszint. Bega-balsor, Piltoni fényképész mellett, Hunyadi-híddal szemben.

Dr. Jordán Viktor:

Kongresszus és konferencia

Junius 16-án ül össze az erdélyi cionisták 14-ik konferenciája Targu-Muresen és augusztus 27-én az összes országok cionistáinak 19-ik kongresszusa Luzernben (Schweiz). Targu-Muresen Erdélyi cionistáinak delegátusai adnak számot arról, hogy a lefolyt 13-ik konferenciális év alatt mennyivel mozdítottuk elő a cionizmus célját: Palesztinának, a zsidó nemzeti otthonnak felépítését. Luzernben pedig az 5 földrész cionistáinak delegátusai fognak hasonló beszámolókat nyújtani a két éves kongresszusi periódusról. És mindkettőt megbeszéljük az új munkaév teendőit.

A kongresszus és a konferencia a Cionista Szervezetnek alkotmányos szervei, annak a Szervezetnek, amelyet Herzl 39 év előtt teremtetett meg a cionizmus megvalósítására. Szervezett erő nélkül semmiféle társadalmi cél nem valósítható meg, legkevésbé egy szétszórt nép regenerálása, egy nemzeti otthon felépítése. A Cionista Szervezet nélkül nem lett volna Balfour-declaráció és a zsidó Palesztina ma is csak az volna, ami 39 év előtt volt: néhány ezer jámbor alamiznaszedőnek és agyontömegtűz mülkionistáknak lakóhelye.

Végzetes tévedés lenne azonban a jelenlegi kedvező palesztinai helyzet folytán azt hinni, hogy immár fölösleges a szervezett erő, magától is megy minden. Hatalmas országok és egészséges struktúrájú nemzetek élete is összeomlana, ha nem irányítaná, szabályozná és támogatná azt céltudatos, szervezett állami gépezet, amely gondoskodik a közintézményekről és közszükségletekről, gátat vet a magánérdek túlkapasáinak. Nálunk, Palesztina és a zsidóság esetében, ezt a szervezett erőt a Cionista Szervezet képezi. Minél nagyobb tempójú a bevándorlás emberben és földben, minél erősebb a fejlődés, annál inkább van szükség erős Cionista Szervezetre. A jelenleginél sokkal erősebbre. A túlzott have-mincben (önteltség) szenvedő Jabotinski kiválásával a Cionista Szervezetből — a revizionista csoportok gondolkodó tagjai és vezetői természetesen nem követik őt a destruktív exodusba — és az ercei progresszív rétegek belépésével a klál világ-szervezetbe, amelyek folyó hó 16-iki konferenciáján (Krakow) most már valamennyi jelentős ország (Anglia, Amerika, Németország, stb.) részt vesz — adva vannak a 19-ik kongresszuson az előföltételek a Cionista Szervezet megerősödésére, harmónikus vezetőség alakítására.

Az Erdélyi Cionista Szervezetnek (E. C. Sz.) vezetőségében eddig is képviselve voltak és harmónikusban együtt működtek a cionista pártok. A megerősödés másik előfeltétele, propaganda-és szervező föltitkár, azonban még mindig hiányzik. A 13-ik konferencia erre vonatkozó határozatát nem lehetett még egészen realizálni. Egyedül a személyi kérdés léleltette. Most, miután Hirsch Simon, az új föltitkár már a kevés alkalommal, amely munkásságának rövid pár hónapja óta gyér kiküldetéséinél rendelkezésre állott, megmutatta, hogy szervezeti propagandához, helyi csoportok reorganizálásához, újak alakításához ért és pártatlanul, egyformán szeretettel foglalkozik az ifjúsági szervezetek mindegyikével, a 14-ik konferencia felhatalmazást adhat a vezetőségnek, hogy őt a fokozott bevándorlás és országépítés szükségleteihez mérve egyáltalán nem kielégítő. Erdélyi zsidóságát is megérelték a viszonyok, az utóbbi évek és események (Nmetország, stb.), az Erec fejlődése és nem utolsósorban a Cionista Szervezet 39 éves nívós munkája. A zsidó szívek fel vannak szántva. Ha az E. C. Sz. gépezete jól működik, ha a megfelelő erők megfelelő helyen és beosztásban sistemikus és á la long terv alapján dolgoznak, ha a helyi csoportok és vezetőségek eleget tesznek kötelességeiknek, akkor ma Erdélyi zsidóságának többségét aktiválni lehet a cionizmus, az Erec érdekében.

De csak akkor lehet, csak akkor tudja ezt elérni a legjobb vezetőség és tehetséges tisztikar is, ha a munka módszerei alkalmazkodnak a megváltozott mentalitáshoz. Köves-sük a cionista világszervezet példáját. Eddig a nemzeti földvétele és — kolonizáció kényszerűsége kizárólag adománygyűjtésen alapult (KK és KH) és ennek folytán lassu, bizonytalan és gyenge volt. A 19-ik kongresszus örömmel fogja tudomásul venni, hogy az Exekutívének sikerült új utakat vágni: fél millió fontsterlinges kölcsönt vett föl kolonizációra. A nemzeti kolonizáció ezzel gyorsabb tempójú, nyugodtabb menetű és szilárdabb lesz. A KH földvétele pedig ezennel ennek és a további KH kölcsönöknek fedezetére és törlesztésére fog szolgálni. És rövidesen tető alá kerül egy még nagyobb kölcsön nemzeti földvásárlásra, a KK jövedelmeinek fedezete mellett. Ezzel az új metodussal, amely voltaképp régi, hiszen kez-

dettől fogva, 39 éve akartuk, követjük a kiépült államok gyakorlati példáját: államkölcsönök, amelyeket az adók és egyéb nemzeti jövedelmek fedeznek, törlesztenek.

Erdélyben is keresnünk kell az új utakat az immár fogékony zsidó szívekhez, fejekhez. Egyike ezen új utaknak az, amelyre dr Lévi Lajos, a jiboi cionista csoport kitűnő elnöke, gyakorlati érzékekkel rámutatott: mindenki, aki akarja és teheti, kapcsolhassa össze saját és gyermekei jövőjét az Erecel! Proponálja, hogy ennek keresztülvételére létesüljön egy földvételei társaság. — Az alap-gondolat megdönthetetlenül helyes. Keresnünk kell csak azokat a módokat, amelyek a realizálást olyképpen teszik lehetővé, hogy elkerülhetők legyenek azok a végzetes hibák, amelyeket az utóbbi évek hasonló kísérleteinél láttunk, mind: az átrétegződés kérdésének elhanyagolása, a földspekuláció lehetőségének ki nem zárása, kolonizációs tőke hiánya, a nemzeti Alapok megkárosítása, a Cionista Szervezet és vele az Erec presztizsének károsodása, stb.

Ezeknek a végzetes hibáknak az elkerülése — végzetesek azért, mert veszélyeztetik magát a végcél: a zsidó nép gazdasági regenerációját, a zsidó nemzeti otthon egészséges felépítését és csak az egyen magán-érdekeit tartva szem előtt, Palesztinában is csak egy általános kialakulásra vezetnek, — lehetséges, ha a társaság új alakul meg, hogy kompenzációs viszony létesül az Alapok és a társaság tagjai közt. Mit értünk ezalatt?

A társaság, amelyik a tervezet szerint több ezer dunából álló földkomplexum részlet-fizetéses vételére fog össze, kössön kétoldali szerződést a KK és a KH-val. A KK kötelezze magát arra, hogy minden társasági tag a KK által megvásárolandó társasági földkomplexumból annyi dunamot kap a KK-tól saját részére örökberletbe, ahányat jegyzett, illetve letörlesztett. A KH pedig arra kötelezze magát, hogy minden ilyen tagnak a KK-tól örökberletbe kapott földjére hosszú lejáratú amortizációs kölcsönt folyósít. Ezzel szemben a KK által megvásárolandó földkomplexum képezze a KK tulajdonát és a társaság minden tagja kötelezze magát, mint readek KH fizető, megfelelő évi összeget jegyezni a KH-ra.

Dr Lévi alapgondolatának ilyen realizálása eliminálná az említett hibákat és megnyerné a KK és KH jeruzsálemi vezetőségeinek hozzájárulását a tervezet. És ha ez megvan, akkor az E. C. Sz. teljes apparátusa, összes helyi csoportjaival álljon az akció mellett. Az akció sikere esetén egyfelől hatalmasan föl fognak lendülni a Szervezet, a KK és a KH, másfelől több száz, sőt a sikeres példát követve, több ezer erdélyi család fogja összekapcsolni jövőjét az Erecel. Alta-luk és rajtuk keresztül pedig a többieknek, az egész fiatalágnak hachsara és alája kérdései is, amint az Lévi kifejti, megoldást nyerhetnek.

Előreláthatólag ez a nagyjövű akció fogja a 14-ik konferencia egyik fő témáját képezni. A másik volna az ifjúsági kérdés. Az erdélyi cionista ifjúság nevelésének, hachsarajának kérdésében az E. C. Sz. Nagy Intéző Bizottságának decemberi ülése úgy határozott, hogy maga az E. C. Sz. illetve Palesztina Hivatala és — Bizottsága veszik kézbe a nevelést, mielőtt a munkás certifikátok elosztási jogát is átruházza rá az Fxe-kutive, mint ahogy az iparos certifikátokét átruházta. Az Exekutive kész erre, amint a kongresszus utasítja rá. Az E. C. Sz. vezetősége ilyen értelmű indítványt terjeszt a 19-ik kongresszus elé, megküldte azt héber szövegben és indokollással valamennyi ország-

Dr. Gara Ernő utazásai

Ne gondolkozzék sokáig, mert lemarad arról a pompás nyaralásról, amit a Fekete tenger partján nyújtunk. potom árért a legteljesebb komforttal. Kérjen prospektust és abból mindent megtud.

**Indulás július 1-én este
Jelentkezés legkésőbb június 20-ig**

cionista központjának, arra kérve őket, hogy a maguk részére is követeljék ugyanezt a kongresszuson. Kanada, Jugoszlávia, Ausztria, Magyarország, stb. országos cionista központjairól már tudjuk, hogy ilyen értelemben foglaltak állást.

Mindaddig, amíg ez az alapkérdés nincs elintézve pozitív értelemben, az erdélyi cionista konferenciát a hachsara, az ifjúság kérdése céltalan és meddő szóharag marad csak és abban konkludál, hogy az ifjúsági pártok mindegyike a maga részére szubvenciókat kér. Ez a kérdés a Jedidé Hechaluc-Alap megteremtésével már teljesítve lett. Növelni kell ezt az alapot, járuljon hozzá minden zsidó intézmény, testület, egyén — de azzal a kikötéssel, hogy az E. C. Sz. központja, amely a J. H.-Alapot megteremtette és érte felelős, köteles Palesztina-Hivatalának keresztül rendszeresen és pontosan telepekről, azok állásáról, gazdálkodásukról, budgetjükről, az alijázók-ról, az alijázottak ercei elhelyezkedéséről, sor-sáról, stb. Mindez eddig nem történthetett meg, mert az ifjúsági szervezetek és azoknak bucuresti exponensei felszólításainak dacára nem adták hachsarájukról, sniffjeik-ről, az alijázókról rendszeres és hiteles jelentéseket le az E. C. Sz. Palesztina-Hivatalának. Részből ezért is oly szánalmas a P. H. konferenciái jelentése. Itt rendtel kell teremtenie és tartania a P. H.-nak, különben lesüllyed a J. H.-Alap, ellentétben a K. K. és K. H.-val, egyszerű adományokat gyűjtő és továbbító szervvé.

Kongresszusokon, konferenciákon eddig, a gyakorlati problémák lázában, hamupipőke-szerep jutott csak az épp oly fontos héber kultúra ügyének. A héber világszövetség, a BIO (Brith Ivriyth Olamith) utolsó évbéli aktivitása folytán most a 19-ik kongresszuson a héber kultúra ügye bizonyára komoly tanácskozások tárgyát fogja képezni. És a BIO erdélyi tagozatának agilis központja (Oradea) kétségtelemül gondoskodik ugyanerről a 14-ik erdélyi konferencián. Minden nagyobb cionista centrumban meg kell alakulnia a BIO helyi sniffjének, kultiválni kell a héber beszélgetést, előadásokat és törekedni héber óvoda felállítására, annak fokozatos kiépítésére héber iskolává. Amit Munkács és Ungvári cionisták meg tudtak csinálni, azt meg tudják csinálni — okulás saját 15 évi kárukon és az említettek követendő példáján — Cluj és Timisoara, meg Erdély többi városainak cionistái is...

A felsorolt problémák csak a főbbjeit képezik a 14-ik konferenciának. Ahogy a Pirké-Aboth tanítóestere mondja: **הוֹן קָרָה וְהַמְלָאכָה מֵרַב** az idő rövid és a munka sok. Erdély cionista vezetőkének tanácskozásai fölött lebegjen a zsidó nép és a zsidó föld géniuszának szelleme és adjon nekik erőt és egészséget, hassa át szívüket és világosítsa meg agyukat, hogy megállják helyüket a szent vártán, melynek jelszava: **örködni és dolgozni, népünkért és országunkért!**

Sorsjegyképviseelőket keres Erdély városában „Economia” Colectură principală Cluj, P. Unirii 23.

Rentabilis gyárvalloaiat 150,000—200,000 lejlel pénzest társat keres, tőke és egzisztencia biztosítva. Cim a kiadóban.

Mindenkinek tudnia kell, hogy finom maradék férfiszöveteket féligyen kaphat Parise üzletben, Reg. Ferdinand 3, udvarban.

Uradalmi קשר juhsajt elsőrendű minőségben kapható mindenkor napi áron. Nasch Béla mezőgazdasága Gherla.

Bucuresti piacon 10 éve dolgozom, keresek Bucuresti részére képviseletet esetleg le-rakattal együtt, 250,000 lej készpénzgaranciával „Aktiv” jellegre.

Elegánsan butorozot szoba, fürdőszobahasználattal, teljes ellátással is azonnal kiadó. Semlyén Tivadarné, Str. Xenopol 7.

Különbejárati butorozott szoba, fürdőszobahasználattal és teljes ellátással kiadó. Str. Abatele Zavoral 2b. Óvár.

Alkalmazott nyér agilis, jó összeköttetésekkel bíró reprezentábilis üzletszerző nagyvalalattal. Cim a kiadóban.

Jól bevezetett textilüzlet árukészlettel járási székhelyen átadó. Erdeklődők „Biztos megélhetés” jellegre a kiadoba irjanak.

Házvezetésben jártas, intelligens fiatal úrnő magános uriemberhez házvezetőnőnek ajánlkozik, hol jó bánásmódban részesülne. Schul Józsefné Alba-Iulia, Traian u. 8.

Izr. német leány állást cserélne június 15-re. Elmene 1—2 gyermek mellé ort. izr. uriházhoz Magyeresesek: Goldfarb Zili Hodod, jud. Salaj.

Eladó 2 drb. Ford és Chevrolet teheralv-zakra alkalmas ócska autobus-karosszéria. MERA garage Cluj.

Férfi tisztviselő lakótársat keres kellemes, különbejárati butorozott szobához. (Fürdőszobahasználattal). Ertekezni: Török Mária, Str. Stroescu 11/a, délután 2½—4-ig, este 8—9-ig.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, szombaton dupla műsor 15 és 20 lejés helyarákkal: I. Nyomorultak I. rész. Főszerepben: Harry Bauer. II. Méltóságos asszony trafikja. Főszerepben: Nagy Kató, Willy Fritsch, Hansi Niesse. Előadások kezdete: Nyomorultak 3, 6, 9 órákor, Méltóságos asszony 5, 8, 11 órákor.

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől: Világcsemény: A színes fényvil. Somerset Maugham pályadíjas regénye filmen. Főszerepben: Greta Garbo, Herbert Marshall és Warner Oland. Ezen filmmel esti 11 órai kezdettel éjjeli előadás is van.

A SZINKÖR-MOZGÓ MŰSORA:

Ma nagy kettős műsor egy helyért: 10 és 17 lej. I. Premier: Sanghai Mimi, ragyogó vigjáték, gyönyörű zene, harsogó kacagás. Főszereplők: Lew Ayres és Alice Faye. II. Helyet az öregeknek! (Minden jó, ha a vége jó). Brodsky Miklós világhírű zenés víjátéka. Szőke Szakáll, Bárony Rózi, Halmay Tibor, Verebes Ernő és Huszár Pufi alakítása. A film Budapesten készült és Budapesten játszódik.

APRÓHIRDETÉSEK

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „Mirea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Elegánsan butorozott szoba, fürdőszoba használattal, teljes ellátással is azonnal kiadó. Semlyén Tivadarné, Str. Xenopol 7.

Butorozott szoba olcsón kiadó. Cim a kiadóban.

Tizennyévi szolgálat után állását vesztett volt aljegyző, perfect román, magyar, német és héber nyelvtudással, chimis, rase, gemore ismerettel, bármilyen szerény állást vállalna, hogy nagyszámú családjának nyomorán némiképp enyhíteni tudjon. Steiner József, Carnitel, p. u. Borod, jud. Bihar.

A borsec fürdői Hoffmann-féle orth. kóser vendéglő Klein Miksa tárgumuresi gyümölcs-zöldségkereskedő betársulásával, újonnan átalakítva megnyit.

Certifikáttal rendelkező 21 éves nyomdász, agudista rokonom házasságot kötne olyan úrlánnyal, ki némi készpénzzel rendelkezik. Kizárólag komoly érdekeltek irjanak teljes bizalommal alantí címre: Emanuel Melamed, Sibiu, Str. Elisabeta 19.

Üzletet vagy üzlethelyiséget keresek vidéki városban is. Részletes ajánlatot „Önálló-tás” jellegre a kiadoba kéek.

Önálló cégvezető és üzletszerző, kanció mellett, fixummal és jutalékkal alkalmaztatik ujonnan nyitot üzletben. Megélhetés és több százszázalékosan biztosítva. Irásbeli ajánlatokat „Önálló vezető” jellegre Fried Miksa, Timisoara. Domnita Balasa 30 — továbbít.

Semlyén Tivadarné a Str. Iuliu Maniu 33 szám alól elköltözött a Str. Xenopol 7 szám alá, ahol továbbra is kitűnő házikoszt kapható.

Eladó vagy bére adó: Fratii Salamon S. A. Cămpia Turzii levő fűszer és vegyes és italüzlettel, Cămpia Turzii és Luncanin, egy vendéglő és szállodai bérlettel, a Viisoarán levő fél malomrésszel, teljes felszereléssel, helyiségekkel, valamint modern és kényelmes lakoházakkal, kedvező fizetési feltételek mellett, családi okok miatt, örökron eladó, esetleg bére adó, akár külön-külön is. Csakis komoly reflektánsokkal lépek kizárólag személyes érintkezésbe. Levélben megkereséseket kérem mellőzni. Ertekezni: Salamon Sámuel, Cluj, Calea Victoriei 63. Telefon: 3-66.

HIR

— **Tatarescu és Inculeț megyében.** Oradeáról jelentik: Borzalm történt Drislea községben, gazda feleségével a mezt gyermekét, köztük a legkisebbét, Bihar megyében. A vadászatot rendeznek. Hosszommal teleplezik Oradea szobrást is.

— **Szennéégett három szaniból jelentik:** Borzalm történt Drislea községben, gazda feleségével a mezt gyermekét, köztük a legkisebbét, Bihar megyében. A vadászatot rendeznek. Hosszommal teleplezik Oradea szobrást is.

— **Ismeretlen nő holttestét.** Bucurestiből jelentik: migiu tóból, a Montecarlo ismeretlen asszony holttestét vizsgálát megállapította, a nina Talanias 55 éves nyomor miatt öngyilkossá-

— **Béltrenyhesség és kímés az epeutak bántalmait.** rut, aranyeres bajok és a dősei esetén a természetesen keserűvíz gyorsan és biztonságosan pangását.

— **Inzultált chalucok.** Új Keletnek. Az említett Sámuel és Fischer Tivadchalucok a sóvuoti ünnepezi Cojocnára. Amik munkahelyükre vissza akRussu-féle autobuszon kértáta a békénes viselkedévolverrel ijesztgettek, megugyhoz menekülőnek keJellemző, hogy az autoDávid ur, a fiuk keresrendbontók, nem akarta cojocnai jegyzőnél jelezröl, minthogy az inzultalkalmazottja a jegyzőjegyző megígérte, hogyindítja.

Az oradeai internátus

Ertesitem azon szkeiket valamely liceumelső osztályába óhajtt az internátusba valóladakétalanul jelentkezzennál, mivel a felvételi v20 vagy 21-én lesznek nátusba a hely biztosítotás a mielőbbi jelentkeigazgatósága Oradea,

— **Jégeső a Targovist** Bucurestiből jelentik: T Fieni, Pietrosita és Morjégeső okozott nagy kártartó jégeső elpusztító nagy pusztítást végzett mésekben is.

— **Házasság.** Ezutonkat és elvbarátainkat a órákor az izr. Nöegylet és egybekelési ünnepély Ordentlich Viktor, a mizrachi elnöke, Sürgömare, Tepes Voda 4.

— **Eljegyzés.** Stern eljegyezte Weiszburg (Minden külf. nértésítés)

— **Manőverezik az or** ből jelentik: Vorosziló Kronstadtba érkezett, manőverekre indul. Az tain számos repülőgéplov a Marat páncélos hadgyakorlatokat szem

Egyetemi tanárok biztos hatásu a **„Bixádi”** amely a gyomor, gyomorérgési fájdalmert használata mindíg kellemesen mindi. Cluj kerakamtege Ferdinand.

HIREK

Tatarescu és Inculț lätogatása Bihar megyében. Oradeáról jelentik: Tatarescu miniszterelnök és Inculț belügyminiszter lätogatást fognak tenni Iosif Pop sanjoci lelkésznel, Bihar megyében. A vendégek tiszteltelek vadászatot rendeznek. Hír szerint ez alkalommal leleplezik Oradeán II. Károly király szobrát is.

Szennégett három kisgyermek. Botasánból jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt Drislea községben. Vasile Cristea gazda feleségével a mezőre ment és három gyermekét, köztük a legnagyobb 7 éves volt, otthonhagyta. A gyermekek a tűz körül játszadoztak, ruhájuk lángra kapott és mindhárom szennégett.

Ismeretlen nő holtteste a Cismigiu tóban. Bucurestiből jelentik: Ma reggel a Cismigiu tóban, a Montecarlo étterem közelében, ismeretlen asszony holttestét halászták ki. A vizsgálat megállapította, hogy a halott Leonina Talanias 55 éves francia alattvaló, ki nyomor miatt öngyilkosságot követett el.

Bélnyehesség és kínzó főfájások, a máj és az epeutak bántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan és biztosan megszünteti a basiszervek pangását.

Inzultált chalucok. Apahidáról írják az Uj Keletnek. Az elmúlt vasárnap Silberstein Sámuel és Fischer Tivadar Apahidán dolgozó chalucok a sövüti ünnepre átmentek a közeli Cojocnára. Amikor vasárnap reggel munkahelyükre vissza akartak térni, a Dávid Rüssu-féle autobuszon két fiatalember inzultálta a békésen viselkedő zsidó fiukat. Revolverrel ijesztgették, majd ütlegelték őket, úgyhogy menekülniök kellett az autobuszról. Jellemző, hogy az autobusz egyik részese, Dávid ur, a fiuk kérését, hogy intse le a rendbontókat, nem akarta teljesíteni. A fiuk a cojocnai jegyzőnél jelentést tettek az esetről, minthogy az inzultálók egyike, Radu, alkalmazottja a jegyzői hivatalnak. Pál jegyző megígérte, hogy az eljárást megindítja.

Fürdőszobák is azonnal ki-kenopol 7.

szoba, fürdő-átvitással kiadó.

összeköttetések szerző nagyvált.

érukészlettel járók. Biztos ábra írjanak.

ligens fiatal ur- házvezetőnőnek ban részesülne. raian u. 8.

csesérine június k mellé ort. izr. oldfarb Zili Ho-

vrolet teheralvá- busz-karosszéria.

keres kellemes, obához. (Fürdő- Török Mária, Str. -ig, este 8-9-ig.

MUSORA:

15 és 20 teljes itak I. rész. Fő- II. Méltóságos erepekben: Nagy ersi Nisse. Elő- porultak 3, 6, 9 ny 5, 8, 11 óra-

MUSORA:

A színes látol- yadijas regénye Greta Garbo, arner Oland. zdettel éjjeli elő-

MUSORA:

ebb nyári mozgó helyért: 10 és hai Mimi, ragyo- ene, harsogó ka- y Ayres és Alice gyekek! (Mindn zky Miklós világ- ke Szakáll, Bár- or, Verebes Ernő sa. A film Buda- -esten játszódnak.

Küldje gyermekét és jöjjön Ön is nyaraini a Schwartz ortodox Köser penzióba

Püspökfürdő

Felnőtteknek napi penzió 120 lejtol, gyermekek havi 2200 lejert lakást, 5-szöri bö ellätást és ällandó fel- ügyeletet kapnak. Hizökura!

Ujabb véres összetüzés volt Belfastban tüntetők és rendörség között. Londonból jelentik: Észak-Irország fővárosában, Belfastban ujabb összeittözésre került sor a tüntetők és a rendörség között. A tüntetők az ulsteri protestáns liga tagjai voltak, akik számos épület ablakait kövekkel bezúzták. Revolverlövések hangzottak el, egy angol katona megsebesült.

Rav Weisz Perek-elöadása Clujon. Rabbi Samuel Cövi Weisz, a híres mizrachista maggid, átutazóban Bécs felé, Clujon leszállott és a szombatot a városban tölti. A kitünö szónok szombatot délután négy óraker a Berthelot uccai kistemplomban az Atyák tanításából (Perek) előadást fog tartani.

Házasság. Rokonainkat és jóismerőseinket ezuton meghívjuk leányunknak, Perunak, Abrahám Jenövel f. hó 16-án, vasárnap d. u. 5 óraker Clujon, Calea Decebal 10 szám alatt tartandó eskivőjére. Lieberman Hermann és neje.

Záröünnepély a Montessori övodában. Vasárnap, június 16-án délelött fél 11 óraker tartja a Hamburg Szerén vezetése alatt álló Montessori övoda évrázó ünnepejét az övoda kertjében. (Str. Elisabeta 10). Kedvezőtlen idő esetén az újságíróklub helységében (New-York). Vendégeket szivesen látunk.

Iskolai találkozás. Ezuton hívjuk fel mindazokat, kik 1931-ben végeztek a cluji orth. elemi iskolában a hatodik és hetedik osztályt, hogy a találkozás megbeszélése véget föltlenül jelenjenek meg vasárnap, 16-án délelött pontban 11-kor az iskola udvarán, ahol a további megbeszélések lesznek. — A rendezö bizottság.

Házasság. Rottmann Emil, cluji kereskedö fia Jözzi és Freundlich Iboylka, f. hó 19-én, szerdán d. u. 4 óraker tartják egybekelési ünnepejüket a Paris uccai templomban, melyre rokonait és ismerőseiket ezuton hívják meg. (Minden külön értesítés helyett).

Meghalt rabbi Löw Wolf. Nagy részvét mellett kísérték utolsó nyugvóhelyére tegnap Clujon Löw Wolf sátoralajuhelyi neves talmudtudóst, akit Bucurestiböl jövet a vasuton ért utöl a halálos betegség. Az elhunyt, aki néhai Löw Lázár udvari főrabbi fia és a híres Löw Jeremia ujhelyi főrabbi unokája volt, 74 évet élt, melyet folytonos tanulással töltött. Bucuresti útját is „Pekudas Eliezer” könyve kiadásának érdekében tette meg, hogy az Erdélyben nyomatott könyv kivitelének engedélyezését kijárja. Számos más vallástudományi mü maradt utána. Hat gyermeke, köztük Löw Jeremia tabi főrabbi gyászolják, azonkívül nagy rokonsága, köztöltik erdélyi előkelö családok. Végztességén Glasner Akiba cluji főrabbin kívül rokona Grosz F. H. és dr. Deák Jenö fogorvos bucsuztatták és méltatták az elhunytat.

BÁZNA FÜRDÖ

50% engedmény a CFR-en. Vasutállomás Médias, minden vonatonál bérautó és autobusz.

Szezon: május 16-töl október 1-ig. Rádióaktív, jödsös, kád- és medencefürdök. Iszapfürdök kádban és az újonnan épült, legmodernebbül felszerelt szabadfürdőben. Ivökura. — Inhaláció.

Gyógyjavallatok: Csusz, isisás és különbözö csontizületi és mirigybántalmak, női bajok, görvölkyor, krónikus börbajok. Olcsó lakás, étkezési és fürdőörák!

Május, június hónapokban, valamint szeptember 1-töl mélyen leszállított árák! Közalkalmazottak és családjuk a fürdőnél az egész idény alatt kedvezményben részesülnek. Közlebbi felvilágosítással szolgál a FÜRDÖIGAZGATOSÁG

A szezon alatt Köser koszt 170 szám alatt

Franciaország nem fizet. Párizsból jelentik: A Petit Journal szerint a francia kormány megbizta washingtoni követét, közölje az amerikai kormánnyal, hogy Franciaország nem fizeti ki az Egyesült Államokkal szemben fennálló tartozásának június 15-én esedékes részletét.

Randalizáltak a Palace bár részeg vendégei. Tegnap éjszaka a Palace barba betértek Muresan Vasile és Cäpusan Gavriila, má-násturi lakosok. Amikor a bárba érkeztek, már mindkettö ittas állapotban volt. Eleinte nyugodtan viselkedtek, majd hirtelen hangoskodni kezdtek, poharakat vertek a földhöz és olyan nagy lármát csaptak, hogy a vendégek közül valaki rendört hívott, mert a bár személyzetének felkérésére nem voltak hajlandók elhagyni a helyiséget. Amikor a két részeg ember meglátta a rendört, még hangosabban orditozni kezdtek és nyomdafestéket nem bíró szidalmakkal támadtak a rendörre. Nagy nehezen mégis kituszkolták őket a bárból és bekísérték mindkettöt az elsőkerületi kapitányságra.

Sikkasztásért elittelt ügyvéd. A cluji tábla második szekciója ma foglalkozott dr Nagy Elek huedini ügyvéd bünterével, aki pénzeket vett fel klienseitöl, de annak ellenére, hogy nem itézte el ügyeiket, nem volt hajlandó visszaszolgáltatni a nyolc ezer lejt kitevö összeget. A cluji törvényszék hat hónapi fogházra itélte dr Nagy Eleket, a tábla pedig a tegnapi tárgyaláson helybenhagyta az első fórum döntését. Az ügyész és az elittét fellebbezett.

Baia Maren megalakult a Hapoel Hadati. Június 9-én megalakult Baia Maren a Hapoel Hadati, a vallásos cionista munkások szervezete. Az alakuló gyűlést Weisz Kálmán, a cionista helyicsoport alelnöke nyitotta meg, majd Izrael Albert vázolta a szervezet feladatait. Az új csoportnak közel 100 tagja van és a követező vezetöseteg választották meg: Diszletrökök: Weisz Kálmán, Frankovits Aladár és Smilovits Jözsef, elnök: Vértes Adolf, ügyvezetö: Nusbächer Abraham, alelnök: Schwartz Samu és Kuhn Hermann, ügyész: dr arudi Farkas, titkár: Berger Márton, jegyzö: Brenner Jenö, ellenörök: Krausz Mör és Friedmann Izák, pénztárnok: Klein Pál.

Házasság. Szegö Magda és Grünwald Ede, vasárnap, f. hó 16-án d. u. 3 óraker tartják eskivőjüket a Reg. Ferd. uti neológ izr. templomban.

A timisoarai Zsidó fiuliceum, leánygimnázium és fia felsö kereskedelmi iskola

nyilvános joguak. A fiu tanulók a legelőnyösebben eme zsidó iskolákkal kapcsolatos

köser internátusban

helyezhetök el. A fiuliceum I. osztályu tanulö felvételi vizsgálatu június 24-én és szeptember 3-án lesz. Komoly érdeklödöknek prospektust küld az igazgatóság.

Hazahozák a moszkvai román ereklyék egy részét. Bucurestiböl jelentik: Ma reggel 9 óraker megérkezett Constantába a Principesa Maria hajö, amely hazahozta Odesszából a román irattárt tartalmazó ládákat, valamint Dimitrie Cantemir hamvait.

Gyermekelhajtásért letartóztattak egy orvost Constantán. Bucurestiböl jelentik: Constantán tegnap letartóztatták Bernfeld orvost, akinek lakásán halva találták Nidina Popescu asszonyt. Megállapítást nyert, hogy az asszonyon abortust hajtottak végre. Az orvost már hasonló esetek miatt gyanu alá vették.

Sirköavatás. Néhai dr Kohányi Menyhért sirköavatása a régi orth. temetőben e hó 16-án d. e. 11 óraker lesz megtartva, melyre jöbarátait és ismerőseit ezuton hívja meg özv. dr Kohányi Menyhértne.

Akinék a szivmüködése rendetlen, ugyszintén az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, ugy érhet erölködés nélkül megfelelő könnyü székelést, ha reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc Jözsef” keserűvizet iszik.

A cluji zene és müvészeti akadémiá ünnepeje. Hétfön, június 17-én pünkösöd másodnapján, délelött 10 óraker a cluji Nemzeti Színházban az intézet végezt növendékei tartják meg hangversenyüket. Belépési díjak: I. rendü páholy 80 lej, II. rendü páholy 50 lej, zsöllye és támlásszék 20 lej, erkély 10 lej. A programmon zongora, hegedü, fleut, oboa és szavalatszámok szerepelnek. Közremüködnek a hangversenyen az intézet végezt növendékei: I. Blum, I. Russu, M. Csansz, I. Seprödi. E. Tabacu, E. Ellbogen, A. Török, St. Ticudean és M. Savu. A műsoron Chopin, Weber, Grieg, Liszt, Tschaikowsky, Bruch, Verhey Grandval és Moliere müvek szerepelnek.

„Szavamra, Ön kezd elhizni!”

Mit tett e hölgy a megjegyzés után?

Ma 22 kiloval könnyebb

Ha Ön is azok közé tartozik, akikre barátai a megjegyzést teszik, hogy „kezd elhizni”, ugy bizonyára érdekeln fogja e hölgynek az esete. Szerencsére a történet „happy end”-del végződik. Ime levele:

„Ällandóan hiztam, fokozatosan — anélkül, hogy magam észrevettem volna —, mig a barátaim elkezdtek mondogatni: „Szavamra, Ön elhizik!” Megmértem magam és majdnem elájultam. A mérleg 81 gk-ot mutatott, holott mindössze 160 cm. magas vagyok. Azután láttam egy Kruschen-hirdetést és elhatároztam, hogy megpróbálok. Ugy is tettem és ma mindössze 59 kilöt nyomok és sokkal jobban érzem magam. Tovább is szedem a Kruschent, mert ugy találom, hogy tovább is fogyaszt még”. — T. W.

Kruschen az ideális keveréke hat különbözö ásványi sónak. A keverék tartalmazza Karlsbad, Ems, Kissingen és más világhírü euröpai forrás vizének fő alkotó sóit, amelyek segítségéhez folyamodik a kövér emberek világa generációk óta. Kruschen a kövérség okait szünteti meg azáltal, hogy a belsö szerveket segíti munkájuk pontos elvégzésében, hogy naponta kiválasszák azokat a felesleges anyagokat és mérgeket, amelyek ha a szervezetben felgyülemleni engedjük őket, hájjá változnak.

A Kruschen-söt több mint 120 országban árulják és most már Romániában is minden gyógyszerertárban és drogériában üvegenként 95 lejert kapható.

Kolonizációs terv a mócok letelepítésére.

Bucurestiböl jelentik: A nemzeti gyarmatosító hivatal közbenjárta a földművelésügyi miniszteriumban, hogy az ország nyugati megyéiben levö tartalékterületekböl bocsásson rendelkezésre bizonyos mennyiséget, hogy oda telepíthesse a nyugati hegyekben levö mócokat. Együttal engedélyt adjon a hivatal, hogy kölcsönt köthessen a Gazdasági Pénztárral, hogy a kolonisták házaik építését befejeztesse.

A Paul Ehrlich orvostudományi egyesület f. hó 13-án tartott szakülésén elnök dr Goldberger Ede elnök emlékeztet meg kegyeletes szavakkal dr Hart Albert haláláról. Bence az egyesület egyik alapítóját, a nagyközönség pedig egy kiváló emberbarátot vesztett el. Ugyanekkor elparentálta az elnök a tragikusan elhunyt fiatal dr Herskovics Ferencet, a kiváló radiológust. Dr Havas mutatott be egy Labirintitis-böl gyógyult beteget. Dr Schnabel Ede a sport orvosi vonatkozásai címen, vetített képekkel illusztrált, értékes és érdekes előadást tartott, melynek keretében ismertetöt nyújtott a sport-orvosi vizsgálatokröl és a sportsérülésekröl. Ezek után dr Wiener Imre (Arad) a Lipp-féle mikrogyors-methodusok (vizelet- és vérvizsgálatok) és azok klinikai jelentősége címü nagyértékü tanulmányát olvasta fel az illusztris szerző távollétében dr Katzer. Az ezen tanulmányban lefektetett vizsgálati módszerek valósgos új érat nyitnak a laboratoriumi vizsgálatok terén, miután azokat bámulatos precizió mellett a minimumra egyszerűsítették. Le előadást Aron Arpád vegyészmérnök (Arad) a reakciók alapos bemutatásával tette megfoghatóbbá.

Zion Lloyd

BUCURESTI, I. Cal. Victoriei 33

Direktor: M. Jampolski.

Megrendez és közvetit a legelőnyösebb feltételek mellett utazásokat

Palesztinába

és a Közel-Keletre a Dacia, Carol I., Polonia, Har Zion és Har Carmel hajökon Kérjen az utazással kapcsolatos minden kérdésben felvilágosítást és prospektust! Képviselö Cluj, Mures, Sömes, Bistrița és Salaj vármegyék részére:

Dr. Neumann Vilmos
Cluj, Str. Berthelot 12. Tel. 6-82.
Bihar megye és Oradea részére: Balázs Miklós Oradea, Str. Ciorogaria 15. és tr. Alexandri 34.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Julius 15-én indul Németországba az angol frontarcosok küldöttsége

Olaszország a dunai kérdésben már meg is egyezett Németországgal

Az olasz kormány nem készített újabb békitő javaslatokat az abessziniai kérdésben. Japán akceptálja a német tengerészeti igényeket

Franciaország elutasítja az angol-német tengerészeti megegyezést

London, június 14. Rador. A volt angol frontarcosok berlini látogatása alkalmából Franz Seldte, a német acélisakosok vezére és birodalmi miniszter a következő felhívást továbbította a Reuter-ügynökség által:

„A volt frontarcosok a felelősség tudatában elfelejtették a multat, hogy egy jövő érdekében együttműködést fejthessenek ki. Ez nem gyengesség, vagy gyávaság bizonyítéka, hanem annak tulajdonítható, hogy ismerik a modern háború borzalmaikat. A volt német frontarcosok tudják, milyen bátran és lovagias szellemtől áthatva harcoltak az angol katonák a háború alatt. Nem felejtették el, hogy ők voltak az elsők, akik elismerték a német katonák bátorságát és értékét. Ebben a bajtársias szellemben üdvözljük a volt angol harcosokat, akikkel őszintén akarunk együttműködni halottaik emlékezetében, akik el-estek, hogy biztosítsák a békét a nemzetek között.”

Egyidejű londoni jelentés szerint a volt frontarcosok, a British Legion küldöttsége július 15-én indul Németországba Grosssfield őrnagy vezetése alatt.

Ribbentropp újra Londonban van

London, június 14. (Rador.) Ribbentropp tegnap este visszaérkezett az angol fővárosba és ma újból megkezdik az angol német tengerészeti tárgyalásokat.

Egyébként Franciaország válaszolni fog a Londonból kapott információkra. Egyelőre azt hiszik, hogy Franciaország elfogja utasítani az angolok által elvben elfogadott 35 százalékos, miután ez a német-francia tengerészeti egyenlőségre vezetne. Franciaországnak pedig nagyon hosszú tengeri határt és számos gyarmatot kell megvédelmeznie.

A genfi lapok szerint Olaszország még nem adott választ Angliának az angol-német tengerészeti előzetes megállapodás ügyében közölt jegyzékére.

A Paris Soir közli, hogy a francia kormány nem adott még választ Angliának a német tengerészeti igény ügyében. Ezzel szemben egyik hírszolgálati iroda londoni jelentése szerint a washingtoni kormány közölte Londonnal, hogy nem emel kifogást a német tengerészeti fegyverkezés mértéke ellen. Tegnap Londonban a japán nagykövét átadta a Foreign Officeban kormány válaszára az angol bejelentésre, hogy Németország Anglia flottaerejének 35 százalékat igényli a maga számára kiegészíteni. Jólinformált helyen úgy hírlik, hogy Japán válasza a német igény tekintetében nem kedvezőtlen.

A Times bizakodással ír a németekkel folyó tengerészeti tárgyalásokról s azt a reményét hangoztatja, hogy azok megegyezésre fognak vezetni.

Mussolini radikális hangokat pengt Abessziniával szemben

Genf, június 14. Népszövetségi körökben úgy hírlik, hogy Olaszország követeléseinek egy része teljesítéséért is hajlandó kerülni a háborút Abessziniával. Remélik, hogy a jövő hét folyamán meg lehet találni a kiutat. Laval mindenesetre ebben az irányban fogja latba vetni egész befolyását.

Ezzel szemben a Lavoro Fascista beavatott helyről szerzett információk alapján cáfolja a világsajtóban terjesztett azon hírt, hogy Olaszország engedékenységet

fog tanusítani az abessziniai kérdésben, ha legfőbb tervét a peage-vasutvonal kiépítését Ervthrea és Szomáli-föld között lehetővé teszik.

Egyidejűleg a Havas távirati római munkatársa előtt megcáfolták azt a híresztelést, mintha az olasz kormány új békitő javaslatokat készítené az olasz-abesszin viszály ügyében.

Tegnap Mussolini a következő nyilatkozatot adta az Excelsior munkatársának: „Az abessziniai dolgok logikus befejezést fognak nyerni. Olaszország ura sorsának. Határait mindinkább fenyegetik, ami arra készíti, minél radikálisabb módon foglalkozunk az olasz-abesszin kapcsolatokkal.”

Róma, június 14. cáfolják azt a hírt, hogy Grandi Londonból az angol kormány megszívlelendő tanácsaival érkezett volna az olasz fővárosba, amely mint a világsajtó közli, az olasz-abesszin viszályra vonatkoznának. Tény csak az, hogy Grandi londoni olasz nagykövét jelenleg az olasz fővárosban tartózkodik.

Párizs, június 14. A lapok megállapít

ják, hogy olasz-német sajtófégyverszűnet jött létre. Támadó cikkek napok óta mindkét ország sajtójából hiányoznak. A genfi lapok római jelentései szerint az olasz belügyminiszter újra engedélyezte mintegy harminc kitiltott németországi lap szabad terjesztését.

A nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy hírlik, hogy az olasz kormány a dunai kérdésben is közeledett a németekhez s most már szintén elejteni kívánja a dunai kölcsönös segélynyújtási egyezményeket tervét, amelyet az osztrák függetlenség hatékonyabb biztosítása érdekében vetettek fel.

Párizs, június 14. (Rador.) Lebrun elnöke alatt ma minisztertanács volt, amely az angol kormány a német-angol tengerészeti tárgyalások felől adott jegyzékével foglalkozott. Laval és Pietri kaptak megbízást a válasz elkészítésére. Regnier pénzügyminiszter ezután a pénzügyi helyzetről számolt be, majd Frossard munkaügyi miniszter jelentést tett azokról az intézkedésekről, amiket a közép-európai államokból Franciaországba dolgozni jött munkások repatriálása érdekében tettek.

Még nem derítették ki a rheinsdorfi robbanás okait

Egész Rheinsdorf falut kiürítették a német kormány, a gyártelepet titkos rendőrséggel és katonasággal szállotta meg

A német lapoknak csak a hivatalos jelentést szabad közölniök. Leplezőhangu a hivatalos jelentés

Berlin, június 14. A rheinsdorfi katórfáról a DNB-ügynökség a következő hivatalos közleményt adta ki:

Tegnap délután 3 órakor a rheinsdorfi Westfaelsche Anhaltinische Sprengstoff-fabrik robbanógyárban Wittenberg közelében robbanás történt. A gyár egy része súlyosan megrongálódott. A katasztrófa okai még nem lettek kiderítve. Az első robbanást tűz követte, ami több folytatlagos robbanást okozott, amelyek közül az első 6 órák következett be. Csak 8 óra lehetett a tűzoltók segítségével a mentőknek a helyszínre hatolni. A katasztrófa méreteit még nem sikerült megállapítani. A romok közül eddig 10 halottat ástak ki. Másrésztől viszont olyan hírek vannak forgalomban, hogy a sebesültek száma meghaladná az ezeröttszázat. A gyár, amelyben a robbanás történt, 13 ezer munkást foglalkoztatott. Pillanatnyilag nehezen lehet részleteket tudni a katasztrófa körülményeiről és méreteiről. A környéket a nemzeti szocialista rohamosztatok, a rendőrség és a Reichswehr osztagai veszik körül, kordont vonva. Senki sem hatolhat át azon. Az összes wittenbergi és környékbeli kórházak telve vannak sebesültekkel. Az összes iskolákat és nyilvános termeket ideiglenes kórházaknak rendezték be. 8 órakor újabb robbanás történt a gyárban. A még fennmaradt falak pokoli zajjal omlottak be. Téglák és gépdarabok igen nagy távolságra repültek.

A robbanás pusztítása igen nagyméretű. A hatóságok elrendelték Rheinsdorf falu kiürítését. A lakosság elhagyta a falut, amit elfoglaltak a titkos rendőrség és a hadsereg osztagai. Rheinsdorffal és Wittenberggel megszakadt minden érintkezés. Az összes német lapok utasítást kaptak, hogy kizárólag a hivatalos jelentést közöljék le.

A második hivatalos jelentés, amit tegnap este 22.15 órakor adtak ki közli, hogy a romok alól kiástott halottak száma 20. Hivatalos körök szerint nincs kizárva, hogy a halottak száma elérje az 50-et. Eddig 73 munkás van súlyosan, 300 személy könnyebben megsebesülve. Pontos adatok híján nem lehet megerősíteni a hivatalos adatokat, de cáfolni sem.

Egyébként wittenbergi robbanóanyaggyár volt az egyedüli amit a versaillesi békeszerződésben engedélyeztek. Főleg dinamitot és puskaport gyártottak. Bizonyos idő óta a gyár három váltással dolgozott és 7000 munkást foglalkoztatott. A robbanás pillanatában azonban csak néhány százán tartózkodtak a gyárépületben, 1917-ben és 1935-ben szintén robbanás keletkezett a gyárban, de ez volt a legnagyobb méretű.

Újabb jelentés szerint a robbanógyár közelében lakók a halálos áldozatok számát sokkal nagyobbra taksálják, mint az a hivatalos jelentés megállapítja. Egy környékbeli lakos kijelentette,

hogy minimum 500 halottja és sebesülte van a robbanásnak.

A hatóságok tartózkodó magatartást tanusítanak. Ma reggel a külföldi sajtótudósítók telefonjelentéseit hirtelen megszakították. Két francia újságíró, akik a helyszínre siettek, letartóztatták és néhány órán át fogva tartották.

Párizs, június 14. (Rador.) A Havas-ügynökség kiküldött tudósítója táviratozta Wittenbergből: A rheinsdorfi katasztrófa után kiadott hivatalos jelentés 52 halottról számol be. A környék lakosságának benyomása azonban, hogy a halálos áldozatok száma sokkal nagyobb. Emlékeztetnek arra, hogy 1915-ben, mikor Rheinsdorffban szintén robbanás történt, 50 halottról adtak ki jelentést, pedig 500 munkás halt meg.

A hatóságok a legszigorúbb módon ellenőrzik a szerencsétlenség színhelyét, ahova nem engedik közel az újságírókat. Wittenberg úgy néz ki, mintha bombázásnak esett volna áldozatul.

Az üzletek ablakai és kirakatai bevannak deszkázva, mert az üvegek mind betörték. Rheinsdorf és Braunsdorf falvak szomszédos romokban hevernek. A munkások legnagyobb része Thuringia szegény környékének rohamosztagosából került ki. Ők teszik ki a halottak zömét.

A konferencia hírei

Az igazoló bizottság a targonmuresi Zsidó Kulturházban június 16-án, vasárnap reggel 9 órakor kezdte meg működését. Itt kapják meg a delegátusok jelvényüket, igazolványukat és dossziéjukat. A delegátusok megérkezésük után azonnal jelentkeznek a bizottságnál.

Az igazolási díjakat a KIB 80 lejben állapította meg, a pótdelégátusokét 40, az ifjúsági delegátusokét 30 lejben.

Az állandó választmányba minden párt 10 delegátus után 1 tagot küldhet be. Felhívjuk a pártokat, hogy állandó választmányi megbízottjaik nevét legkésőbb vasárnap délelőtt 11 óráig jelentésük be. Az állandó választmány első ülését vasárnap délelőtt fél 12-kor tartja meg a Zsidó Kulturházban.

A konferencia ünnepélyes megnyitói ülése vasárnap délelőtt 11 órakor veszi kezdetét a Zsidó Kulturház nagytermében. A megnyitói ülés programja: 1. Vermes Ernő elnök megnyitója; 2. Üdvözlések; 3. Dr. Nobel Sándor emlékbeszéde az év halottairól; 4. Rachel Klompusz beszéde a KH direktóriumának nevében; 5. Bato Lajos beszéde a KKL direktóriumának nevében; 6. Jozsef Sprinzak (Jeruzsálem) beszéde a cionista exekutive nevében; 7. Igazoló bizottság jelentése és a konferencia tisztikarának megválasztása.

Vasárnap délután 3 órakor a bizottságok kezdik meg tanácskozásait. Vasárnap este 10 órakor a Zsidó Kulturház nagytermében kulturstélyt rendez a targonmuresi helyi csoport. Megnyitói beszédet tart dr. Nobel Sándor, majd Jozsef Sprinzak tart nagyszabású előadást. Utána ének- és táncszámok következnek.

Hétfőn délelőtt 9 órakor plenáris ülést tart a konferencia, mely délután folytatódik a konferencia bezárásáig.

Felhívás az Erdélyi Kial-Cionista Elvtársakhoz. 1935 június 16-ika, vasárnap d. u. 2 órakor Targu-Muresen, a zsidó iskolában (a Zsidó Kulturház közelében) tartjuk meg Erdélyi Kial-szervezetünk alakuló ülését, valamint megbeszéljük a konferencia kérdéseit és állásfoglalásunkat.

Számítunk azzal, hogy valamennyi Kial-cionista delegátus ezeken a fontos tanácskozásokon részt fog venni.

A Kial-Cionista Szervezet

erdélyi részli előkészítő bizottsága nevében

Reiter Lunka

Vasárnap, június hó 16-án este 9 órakor Tg-Muresen a Zs. N. Sz. konferenciája alkalmával egy Mizrahi összejövetel lesz, melyen az összes szervezeti aktuális problémák kerülnek megvitatásra. Felkérjük tagjainkat minél nagyobb számban szíveskedjenek megjelenni. Mizrahi és Brit Hanoar Hamizrahi központja Sighet.

CENZURÁI

Taxa postális
plátte in num.
No. 224713/929.

Sze
és
tal:
Bar
10. Telefon: 9-77. Előfizet
Havonta 110, 1. évedvére
évre 600, egészé e 1200
földre: Havonta , negy
félvére 12, egészévre 20 d
detések díjazásá szerint.
KELET" az erdélyi és bá
dóság egyetlen politikai
Cikkeink utányomását c
rás megjelölésével enged

Madgearu búine

A volt pénzügyminiszter
hanem egyetemi tanár is.

Ebben a minőségében
előtt vizsgáztatta a fővá
akadémia hallgatóit. A
csoportjában a feltett ké
port zsidó tagja tudott vá

A volt miniszter nem
ezen alapján véve
mellett. Rövid beszédet t
és valószínűleg azt fejtege
diákok jobban tennék, ha
több szorgalommal fogl
gyalokkal.

Valószínűleg — írjuk —
ket nem áll módunkban p
és a tudósítás, amelyet a
osztító organuma közül, ne
ne lenni.

De előtünk van a levél
alkalmából a fővárosi di
intézett Madgearuhoz.

Ime néhány részlet:

„Az Önhöz hasonló em
szedelmet jelentenek. H
11-én vizsgát tartott az ar
diákcsoporthan egy zsidó
női válszoit a kérdésre.
elegendő ahhoz, hogy za
mondjon a zsidókról és k
nyilvánítsa a románokkal
ja, hogy egy zsidó hel
arra, hogy ön egy politika
merus valachicus mozga
zsidó fajt eleget dicsőite
más alkalmakkor. A kat
keresztény román diákokk
kálás formájában, azt hisz
ja, mert csak így tudjuk
magyarázni az Ön zavarta
a katedrán.

Madgearu ur, nagyon ha
nel szemben, ha megismét
mert bizonyára alkalmas f
nak, hogy ők is levizsgá
szigorúbban mindenesetre,
lesz az örmény faj ellené
nuságot tenni.

Mindannak jegyében
Gh. F

a bucaresti diáks
Ez volt tehát Madgearu
egy levél, amelyet egy di
tomi tanárhoz.

Minden kommentár nélkü

Lord Castlecosse

A walesi herceg elegáns
bűvölő gesztusa, amelye
totta a hiterista Németors
is élénk viszhangot ver
ményben.

Nem szenvedhet kétsége
hangverés esetleg az ildor
lendülnie, ha az inkriminá
sen nem egy tulságosan f
megdondott fiatalember
volna el, aki melleleg az
mányaosa is.

Ennek ellenére az elegá
tuális és erkölcsi visszatit
tösen haragos hullámokba
közvélemény partjához,
nem is a vihar, hanem a
hangjait utánozza.

A bírálatok között a le
legtalálób és egyben a le
olyan találó hasonlattal
mely a Harmadik Biroda
százzszázalékosan talál s
nem is annyira hasonlat,
zés. Lord Castlecosse szer
a walesi herceg gesztusa
de tul ezen a kissé elham
sége, azt is el kell ism
urak, akikhez nagyilek
egyáltalában nem azok a
nek a walesi herceg látj
zonnyal elsősorban az o
fakadó illúziók alapján.

Lord Castlecosse röv
gangsáterekek nevezi a
urait, akik egyik kezükbe
a másikkal az uralmi ör
Junker-szoldateszka hóbér